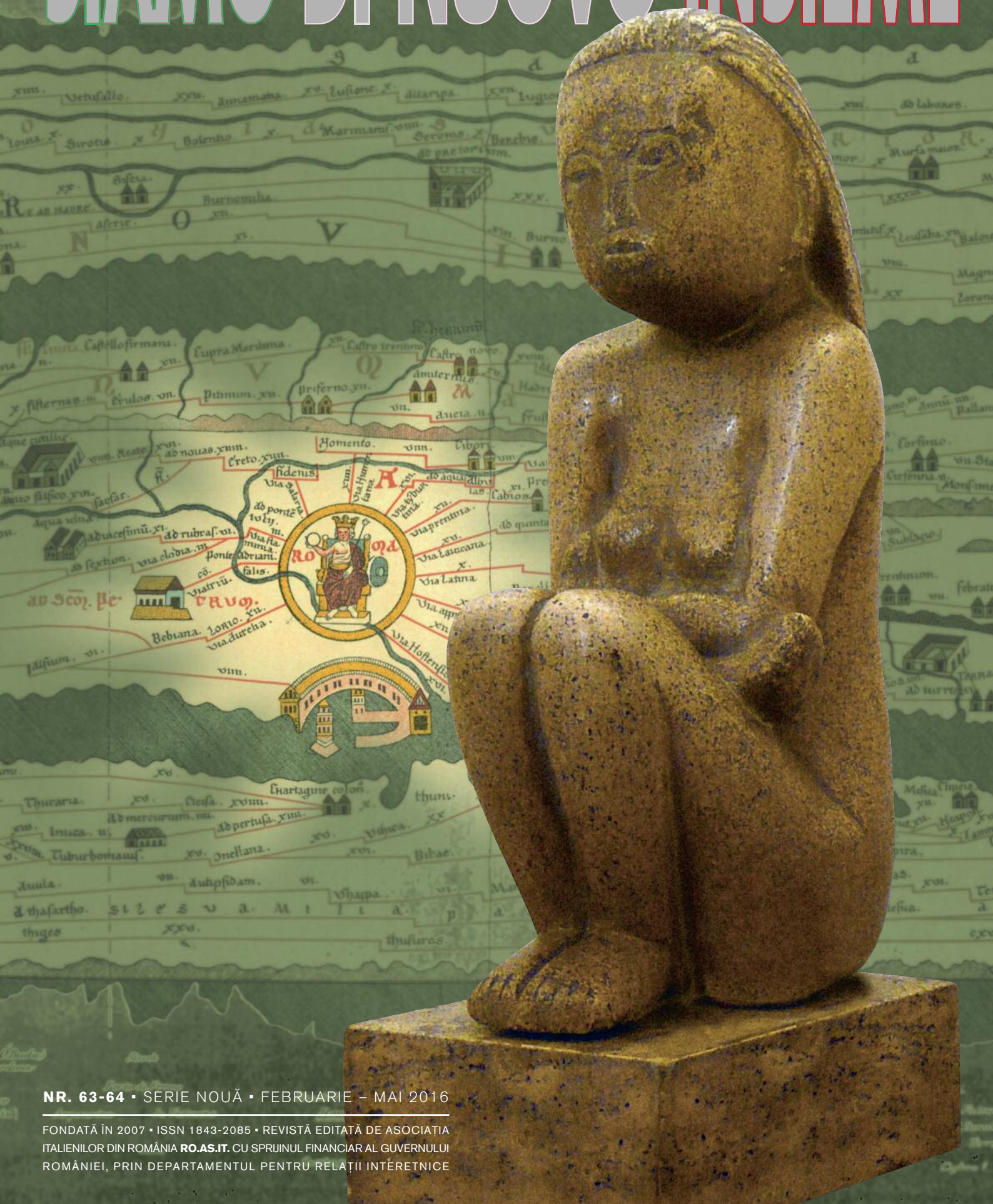

SIAMO DI NUOVO INSIEME

NR. 63-64 • SERIE NOUĂ • FEBRUARIE – MAI 2016

FONDATĂ ÎN 2007 • ISSN 1843-2085 • REVISTĂ EDITATĂ DE ASOCIAȚIA ITALIENILOR DIN ROMÂNIA **RO.AS.IT**. CU SPRIJINUL FINANCIAR AL GUVERNULUI ROMÂNIEI, PRIN DEPARTAMENTUL PENTRU RELAȚII ÎNTERETNICE

Reașezarea patrimoniului lingvistic

Europa este deținătoarea unui patrimoniu cultural inestimabil care trebuie apărut cu responsabilitate și consecvență. Printre valorile acestui patrimoniu, limbile minoritare ocupă un loc important și sunt recunoscute ca bun comun, ca plusvaloare a culturii europene, în general, și în particular, a culturii țărilor în care s-au constituit. Pentru punerea în practică a acestui deziderat, Consiliul Europei a elaborat *Carta europeană a limbilor regionale sau minoritare*.

Ea a fost adoptată la Strasbourg în noiembrie 1992. România a semnat Carta la 17 iulie 1995 și, în calitate de stat membru al Uniunii Europene, a ratificat-o prin Legea nr. 282 din anul 2007, reglementarea intrând în vigoare la 1 mai 2008.

Constituind un instrument juridic pentru modul ei de aplicare, țările comunitare sunt monitorizate periodic. Astfel că, după un prim raport întocmit pentru perioada 2010-2013, inclusiv pentru România, au fost făcute câteva recomandări. În perioada 10-13 mai 2016 s-a desfășurat cea de-a doua vizită de monitorizare a modului în care țara noastră pune în aplicare prevederile acestei Convenții.

Inclusă în partea a II-a, ca limbă minoritară, alături de limbile albaneză, armeană, greacă, idiș, macedoneană, polonă, romani, ruteană și tătară, limba italiană, care nu este încă utilizată pe scară largă, ocupă un loc din ce în ce mai important în vorbirea curentă sau

în situații instituționale, iar cei ce doresc să o studieze sunt tot mai mulți.

Pentru a susține aceste solicitări, RO.AS.IT. s-a implicat în diverse activități specifice cu caracter cultural și educativ, între care un loc important îl ocupă editarea de cărți și publicații periodice bilingve, precum și de promovare a învățământului în limba italiană ca limbă maternă.

Încurajator pentru Asociație este și faptul că demersurile în ceea ce privește învățământul în limba maternă italiană au dat rezultate în ultimii ani. De pildă, Liceul *Dante Alighieri* din București este deja un model pentru cei ce vor urma să introducă în școlile lor limba italiană ca limbă maternă, nu numai ca număr de elevi înscriși la această formă de învățământ și, mai ales, din punct de vedere al calității predării și al bazei materiale. Sperăm că, din această toamnă, exemplul liceului bucureștean va fi urmat de câteva școli din județele: Arad, Suceava, Bacău, Galați, acolo unde există deja interes și numeroase solicitări.

Tuturor acestora, conducerea RO.AS.IT. le va stă alături, asigurând consultanță și susținere nemijlocită.

Ioana Grosaru

SIAMO DI NUOVO INSIEME

FONDATA ÎN 2007

NR. 63-64 • SERIE NOUĂ

FEBRUARIE – MAI

2016

ISSN 1843-2085

Revistă editată
de Asociația Italianilor din
România **RO.AS.IT.**
cu sprijinul financiar al
Guvernului României,
prin Departamentul
pentru relații interetnice

Membri fondatori

Mircea Grosaru

Ioana Grosaru

Director

Gabriela Tarabega

Redactori

Gregorio Pulcher

Elena Bădescu

Adrian Chișu

Dan Comarnescu

Design & pre-press

Square Media

www.squaremedia.ro

**Asociația
Italianilor
din România
RO.AS.IT.**

asociație cu statut
de utilitate publică

Str. Lipscani nr. 19, etaj 1
030031 București
Tel./Fax: 021 313 3064
ufficio@roasit.ro

www.roasit.ro

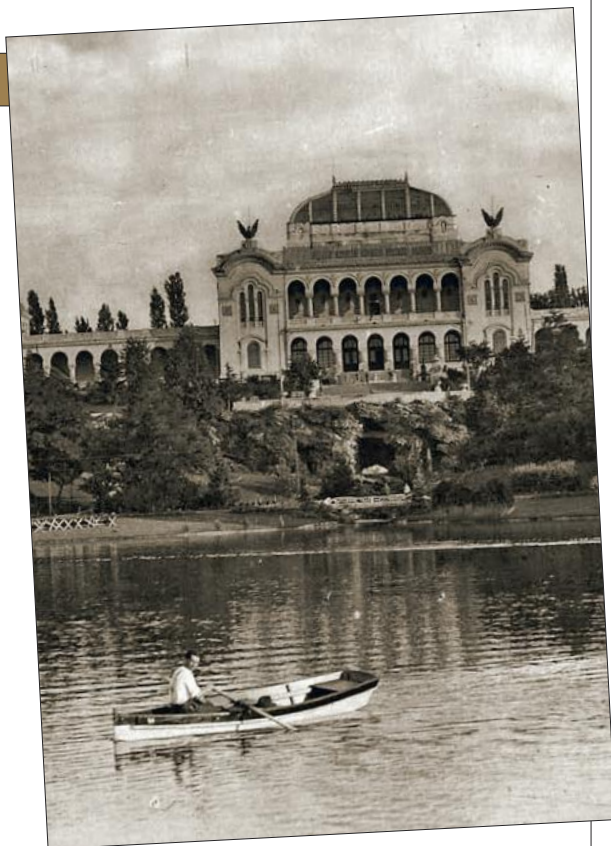

EVENTI / EVENTIMENTE

- 04 | 2 iunie – Ziua Națională a Italiei. 70 de ani de la proclamarea Republicii italiene
- 06 | Sărbătoare în București:
Biserica Italiană la 100 de ani • Festa a
Bucarest: La Chiesa Italiana a 100 anni
- 10 | 2016 – ANUL BRÂNCUȘI. 140 de ani de la
nașterea genialului sculptor (Partea II) • 2016
– L'ANNO DI BRANCUSI. Nei 140 anni dalla
nascita del geniale scultore (Parte II)

CULTURA / CULTURĂ

- 17 | Seară de poezie religioasă la Casa d'Italia • Serata
di poesia religiosa alla Casa d'Italia
- 18 | Trasformazioni organiche. Muzică și artă
contemporană • Musica e arte contemporanea
- 21 | CONTAMINARE 016. Expoziție multiculturală de
artă contemporană • CONTAMINARE 016.
Esposizione multiculturale di arte contemporanea
- 22 | Artiști plastici italieni și invitații lor. Addenda la o
expoziție de excepție • Artisti italiani e i loro
invitati. Addendum a un'esposizione eccezionale
- 24 | David Crescenzi la pupitrul Orchestrei
Naționale Radio
- 25 | Pornind de la o fotografie. Un monument uitat
- 26 | GIS – un forum de arhitectură de interior • GIS –
forum di architettura d'interni

SOCIETÀ' / SOCIAL

- 27 | Ziua Europei sărbătorită cu cântec,
joc și voie bună
- 30 | Educație și formare într-o Europa inteligentă
- 32 | Revino la Sorrento. File de jurnal italian •
Torna a Sorrento. Pagine di diario italiano
- 36 | Rețete • Ricette
- 37 | Știri • Notizie

Versiunea italiană a articolelor publicate în acest
număr al revistei este realizată de Gregorio Pulcher.

FEBBRAIO • MAGGIO 03

2 iunie

Ziua Națională a Italiei

70 de ani de la proclamarea Republicii italiene

Italia sărbătorește anul acesta, pe 2 iunie, 70 de ani de la instaurarea Republicii.

După 85 de ani de domnie a regilor din *Casa de Savoia*, Italia devine Republică constituțională, în urma organizării în 2-3 iunie 1946 a unui referendum popular, prin care italienii au ales abolirea monarhiei.

Celebrarea Zilei Naționale se face la Roma, cu mare fast și ceremonii oficiale.

În fiecare an, începând din 1948, are loc, în Via dei Fori Imperiali, o spectaculoasă paradă militară în onoarea Republicii. Ostași ai Armatei italiene, ai Marinei militare, carabinieri, piloți, polițiști, Garda financiară, Corpul de pădurari ai statului defilează în uniforme de gală în fața mulțimii, în sunetele muzicii militare. Unul dintre cele mai spectaculoase momente ale paradei îl constituie evoluția formației de 10 avioane (cea mai numeroasă patrulă acrobatică din lume), ce desenează tricolorul italian pe cerul Patriei.

Ceremonia prevede, de asemenea, depunerea unei coroane de lauri la *Monumentul Eroului*

Necunoscut, lângă *Altare della Patria*, în prezența celor mai importante oficialități ale statului italian. Festivitățile continuă cu o după-amiază a *porților deschise* la grădinile palatului Quirinale, sediul Președinției Republicii italiene, și cu nenumărate concerte în spațiul public.

Italia, această țară senzațională, care adună milenii de istorie, cultură, tradiții și artă, a contribuit în mod esențial la formarea spiritualității europene, căreia și noi îi aparținem.

Putem spune, fără tăgadă, că relațiile româno-italiene au fost, preponderent privilegiate din cele mai vechi timpuri și până astăzi, când „avem un raport bilateral deosebit de profund”, după cum afirmă și Excelența Sa Diego Brasioli, Ambasadorul Republicii italiene la București. Relațiile bilaterale în domeniul diplomatic, comercial și cultural ocupă un loc prioritar în programul de cooperare dintre cele două țări, membre ale Uniunii Europene.

LA MULȚI ANI ITALIA!

Asociația Italienilor din România – RO.AS.IT. va marca Ziua Națională a Republicii italiene prin organizarea **Zilei porților deschise**, la sediul său cultural din str. Popa Tatu nr. 13.

În cadrul acestui eveniment se va putea vizita sediul și viziona Expoziția de fotografii-document **De la emigrare la integrare**, care prezintă o istorie în imagini a comunității istorice a etnicilor italieni din România, apoi, o expoziție de costume tradiționale italiene, filme cu portrete ale unor etnici italieni din țara noastră, precum și o expoziție de artă culinară tradițională.

Biserica Italiană La Chiesa

la 100 de ani Italiana a 100 anni

Totul a început încă din timpul Regelui Carol I. • Miile de italieni, mai ales constructori, veniți din Peninsula să lucreze în România, au simțit nevoia să-și construiască o biserică proprie. • Sfințirea acesteia a avut loc în 2 iulie 1916. • În acest an, 2016, Biserica Italiană împlinește nu mai puțin de 100 de ani, aniversare care va fi sărbătorită așa cum se cuvine.

Tutto e' cominciato fin dai tempi del Re Carol I. • Migliaia di italiani, soprattutto edili rinomati, venuti dalla Penisola per lavorare in Romania, hanno sentito il bisogno di costruirsi una chiesa propria. • La sua consacrazione e' avvenuta il 2 luglio 1916. • Quest'anno, il 2016, la Chiesa Italiana compie nientemeno che 100 anni, anniversario che sara' festeggiato come si conviene.

La început a fost doar o baracă

Biserica Italiană „Preasfântul Mântuitor”, se află de un secol în inima Bucureștiului, pe Bulevardul Nicolae Bălcescu. Pare modestă între blocurile mari ridicate în preajmă, dar atrage imediat privirile având o arhitectură aparte, ce degajă multă personalitate. Este construită în stil romanico-lombard, are o campanilă suplă și alături o Casă Parohială în același stil remarcabil. Nu-i de mirare, așadar, că acest mic complex de cult al italienilor a devenit un obiectiv turistic important al capitalei României. Lăcașul a fost ridicat în timpul domniei Regelui Carol I (către sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul celui de-al XX-lea), când pe teritoriul României sosiseră foarte mulți italieni (unii chemați chiar în mod special) aparținând diferitelor categorii sociale –

All'inizio era solo una baracca.

La chiesa italiana, oggi chiamata «Santissimo Redentore», e' situata da un secolo nel cuore di Bucarest, sul viale Nicolae Bălcescu. Sembra modesta così' attornata da condomini piu' alti, ma attira immediatamente l'attenzione grazie alla sua particolare architettura, che mostra molta personalità'. E' costruita in stile romanico, di conce-

Contribuții esențiale • Contributi essenziali

La ridicarea Bisericii Italiene (1915-1916) au contribuit: Regele Italiei, Vittorio Emmanuele III, cu o donație cu totul remarcabilă pentru acea vreme; Papa de la Roma; Legația și Consulatul Italian de la București. A fost, însă, nevoie de efortul întregii suflări catolice din țară, predominând etnicii italieni veniți în România ca faimoși constructori. Inițial a fost concepută ca Biserică Națională, animatorul ei fiind, timp de 34 de ani, părintele misionar Antonio Mantica – originar din Vicenza, venit în România după un apostolat de opt ani în Sudan.

Alla costruzione della Chiesa Italiana (1915-1916) hanno contribuito: il Re d' Italia, Vittorio Emmanuele III, con una donazione decisamente rimarchevole per quei tempi; il Papa; la Legatura e il Consolato Italiano di Bucarest. C'e' stato bisogno, comunque, dello sforzo dell'intera comunita' cattolica del paese con predominanza degli etnici italiani venuti in Romania come edili provetti. Concepita come Chiesa Nazionale, il suo animatore per 34 anni e' stato il Padre Missionario Antonio Mantica - originario di Vicenza, venuto in Romania dopo un apostolato di 8 anni in Sudan.

în principal constructori. Fiind destul de numeroși, în mijlocul lor s-a născut nevoia unei păstoriri religioase proprii.

La început, Sfânta Liturghie se oficia într-o baracă improvizată.

Credința și sfânta lor ambiție au făcut ca foarte repede să înceapă construcția bisericii, la care italienii s-au angajat să contribuie nu numai financiar, ci și cu munca lor de excelenți constructori. Prima piatră sfințită a viitorului lăcaș a fost pusă în 1915, când episcop al Bucureștiului era Raymond Netzhammer. El a fost acela care, ajuns între timp arhiepiscop, a sfințit în 2 iulie 1916 biserica al cărei proiect a fost realizat de arhitecții italieni Mario Stoppa și Giuseppe Tiraboschi, veniți special în România, în acest scop.

zione lombarda, ha un campanile interessante, e a fianco una casa parrocchiale nello stesso stile speciale. Non c'e' da stupirsi, dunque, che questo piccolo santo complesso degli italiani sia diventato un obiettivo turistico importante della Capitale della Romania, nato durante il regno del re Carol I (verso la fine dell'800 e inizio del '900), quando sul territorio della Romania arrivarono moltissimi italiani (alcuni specificamente chiamati) appartenenti a diverse categorie sociali – principalmente edili.

All'inizio, la Santa Messa veniva officiata in una baracca improvvisata.

La loro fede e la loro santa ambizione hanno fatto sì che la costruzione della chiesa cominciasse subito, costruzione alla quale gli italiani si sono impegnati a contribuire non solo finanziariamente, ma anche col loro lavoro di edili provetti. La prima pietra benedetta del futuro luogo santo e' stata posata nel 1915 quando il vescovo di Bucarest era Raymond Netzhammer. Fu lui che, nel frattempo diventato arcivescovo, consacro' la chiesa il 2 luglio 1916, e il cui progetto fu realizzato dagli architetti italiani venuti apposta in Romania: Mario Stoppa e Giuseppe Tiraboschi.

Cosa succede nel 2016?

Ecco, la chiesa italiana oggi chiamata «Santissimo Redentore», considerata un eccellente e necessario luogo religioso per i credenti cattolici ma anche un gioiello architettonico della città, un rimarchevole monumento storico religioso, compira' 100 anni tra poco!

Visto che, in base a quel che ho saputo, l'anniversario sarà celebrato in modo speciale, naturalmente ho fatto una visita alla Parrocchia di questa chiesa, dove ho parlato con l'attuale parroco, Padre Daniel Bulai (un giovane prete

Martiriul · Il Martirio

Din nefericire, din cauza regimului comunist (care a declanșat prigonirea etnicilor italieni din România considerându-i inamici deoarece Italia fusese aliata Germaniei hitleriste în timpul războiului mondial), majoritatea italienilor pașaportari a început să părăsească țara, de bunăvoie sau expulzați. Părintele Antonio Mantica, care păstorise comunitatea timp de 35 de ani, a fost condamnat, în 1950, la 15 ani de închisoare, apoi expulzat în Italia. A murit la 79 de ani, în drum spre Vicenza. Alt preot, Clemente Gatti, călugăr franciscan, inclus în așa zisul „Proces al Spionilor Trădători, ai Vaticanului”, a fost și el condamnat la ani grei de temniță și apoi expulzat. Strivit de chinuri, a murit la Sacolongo, lângă Padova, în 1952.

Sfortunatamente, a causa del regime comunista (il quale ha scatenato la cacciata degli etnici italiani dalla Romania considerandoli nemici, vista l'alleanza dell'Italia con la Germania Hitleriana durante la Guerra Mondiale), la maggior parte degli italiani con un passaporto ha iniziato a lasciare il paese sia di propria volontà che tramite espulsione. Il Padre Antonio Mantica, che aveva seguito la comunità per 35 anni, fu condannato nel 1950 a 15 anni di prigione e poi espulso in Italia. E' morto a 79 anni sulla via di Vicenza. Un altro prete, Clemente Gatti, monaco francescano, messo dai comunisti nel cosiddetto «Processi delle Spie Traditrici del Vaticano» e' stato anch'egli condannato a duri anni di prigione e poi espulso. Prostrato dalle sofferenze, e' morto a Saccolongo, vicino a Padova, nel 1952.

Ce va fi în 2016?

Așadar, Biserica Italiană „Preasfântul Mântuitor” – considerată un excelent și necesar lăcaș religios pentru credincioșii catolici, dar și o bijuterie arhitectonică a orașului, un remarcabil monument istoric religios, va împlini în curând 100 de ani!

Întrucât, după câte am aflat, aniversarea va fi marcată în mod deosebit, firește că am făcut o vizită la Parohia acestei biserici, unde am discutat cu actualul paroh, părintele Daniel Bulai (un preot tânăr, moldovean, numit în funcție la 1 decembrie 2003), care a făcut, bineînțeles, studii și în Italia.

Gazda noastră ne-a primit cu bucurie, vorbindu-ne și despre lucrările de întreținere a bisericii, făcute în urmă cu 10 ani, precum și despre faptul că aceasta este arhiplină (chiar neîncăpătoare) la marile sărbători religioase, că aici vin de regulă mulți dintre cetățenii români de etnie italiană, trăitori în România, ai căror ascendenți s-au stabilit aici chiar înainte de anul 1900, dar și actuali întreprinzători – mulți sosiți din Italia cu familiile lor, după evenimentele din 1989. De remarcat faptul că Biserica Italiană, situată fericit în mijlocul Capitalei, este vizitată cu mult interes de numeroși turiști străini.

În ceea ce privește *Jubileul de 100 de ani*, ni s-a relatat că acest eveniment este pregătit cu mare interes și atenție. O primă dovadă este aceea că, încă de la începutul acestui an, a fost organizată o

moldavo, entrato in servizio l'1 dicembre 2003), il quale ha studiato, chiaramente, anche in Italia.

Il nostro ospite ci ha ricevuti con gioia, parlandoci anche dei lavori di manutenzione della chiesa fatti 10 anni fa, così come del fatto che questa, durante le grandi feste religiose, è arcipiena (fino all'orlo); che qui di solito vengono tanti dei cittadini romeni di etnia italiana che vivono in Romania, i cui progenitori si sono stabiliti qui prima del 1900, ma pure attuali imprenditori – tanti arrivati dall'Italia con le loro famiglie dopo gli eventi del 1989.

Notevole è anche il fatto che la Chiesa italiana, favorevolmente situata in centro città, viene visitata con

Preoți – în istoria Bisericii Italiene · Preti – nella storia della Chiesa Italiana

Dacă amintim de preoții care au slujit în altarul Bisericii Italiene, trebuie să-i pomenim neapărat pe Arhiepiscopul Raymond Netzhammer, Antonio Mantica, Clemente Gatti, Francesco Molinari, Monseniorul Vittorio Blasutti, pe cei care au avut titlul de „Rettore della Chiesa Italiana”: Lazarin Belisario, Graziano Colombo, Roberto Polimeri. Între cei de după 1990 îi amintim pe Arhiepiscopul Mitropolit Ioan Robu, care la 1 noiembrie 1990 a reînființat Parohia Bisericii Italiene cu numele „Preasfântul Mântuitor”, Cornel Damian (actualul Episcop Auxiliar al Arhidiecezei) și Daniel Bulai, paroh, numit la 1 decembrie 2003. Prea puțini? Să nu uităm că aproape o jumătate de secol Biserica Italiană a fost abuziv închisă, deși era proprietatea Statului Italian.

Se ci ricordiamo dei preti che hanno servito sull'altare della Chiesa Italiana dobbiamo assolutamente citare l'Arcivescovo Raymond Netzhammer, Antonio Mantica, Clemente Gatti, Francesco Molinari, Monsignor Vittorio Blasutti, e di quelli che hanno ricevuto il titolo di «Rettore della Chiesa Italiana»: Lazarin Belisario, Graziano Colombo, Roberto Polimeri. Tra quelli del dopo 1990 ricordiamo l'Arcivescovo Metropolita Ioan Robu che il 1 novembre 1990 ha riaperto la parrocchia della Chiesa Italiana col nome di «Santissimo Redentore», Cornel Damian (attuale vescovo ausiliario dell'Arcidieceesi) e Daniel Bulai, parroco, nominato il 1 dicembre 2003. Troppo pochi? Non dimentichiamo che quasi per mezzo secolo il regime comunista ha chiuso abusivamente la Chiesa Italiana in quanto proprietà dello Stato Italiano.

întâlnire specială la care au participat reprezentanți ai Ambasadei Italiei la București, ai Institutului Italian de Cultură și, bineînțeles, ai Nunțiaturii Apostolice a Sfântului Scaun în România.

Programul de sărbătorire a *Jubileului*, care probabil va mai fi îmbunătățit pe parcurs, include, între altele, întâlniri în care va fi prezentată și vizitată Biserica Italiană. În cadrul festivităților se va face prezentarea și elogiarea acelor care au construit-o pentru fiii și nepoții lor. Un capitol special va fi dedicat preoților care au contribuit la construirea acesteia, dar și la oficierea slujbelor în perioada anilor comunismului, când activitatea lor era deosebit de grea și periculoasă, fapt demonstrat și de anii grei de închisoare pe care i-au îndurat unii dintre slujitorii acestei biserici.

Cei evocați vor fi: preoți, parohi, episcopi, arhiepiscopi sau „rettori della Chiesa Italiana”. Nu vor lipsi întâlniri cultural-spirituale, celebrări liturgice speciale, procesiuni. Toate, bineînțeles, pentru credincioșii români de etnie italiană, pentru întreprinzătorii italieni aflați în țara noastră și publicul larg interesat.

La sfârșitul întrevederii, părintele Daniel Bulai ne-a mai vorbit despre o acțiune foarte importantă premergătoare evenimentului: se vor efectua în această perioadă lucrări de renovare a Bisericii care – deși frumoasă și puternică – este afectată puțin de ... vârsta pe care o are.

Succes lucrărilor de abilitare!

„Punctul de vârf” al *Jubileului* de 100 de ani va fi în luna octombrie 2016.

molto interesse da turisti stranieri che sono qui per vedere il nostro paese.

A proposito del *Giubileo dei 100 anni*, ci è stato riferito che questo evento viene preparato con grande attenzione e interesse.

Un prima prova ne' e' il fatto che, fin dall'inizio di quest'anno e' stato organizzato un incontro speciale al quale hanno partecipato rappresentanti dell'Ambasciata Italiana a Bucarest, dell'Istituto Italiano di Cultura e, chiaramente, della Nunziatura Apostolica della Santa Sede in Romania.

Il programma della celebrazione del Giubileo, che probabilmente sara' man mano affinato, include tra l'altro incontri in cui sara' presentata e visitata la Chiesa italiana. Durante le festività verranno menzionati ed encomiati quelli che l'hanno costruita per i loro figli e nipoti. Un capitolo speciale va dedicato ai preti che hanno contribuito alla sua costruzione e anche a officiare le messe durante gli anni del comunismo, quando la loro attività era particolarmente difficile e pericolosa, cosa dimostrata anche dai duri anni di prigionie che hanno subito alcuni servitori di questa chiesa.

Quelli menzionati saranno: preti, parroci, vescovi, arcivescovi o «rettori della Chiesa Italiana». Non mancheranno incontri culturali-spirituali, celebrazioni liturgiche speciali, processioni. Tutto ciò, certamente, per i fedeli romeni di etnia italiana, per gli imprenditori italiani che si trovano nel nostro paese, e per il grande pubblico interessato.

Alla fine dell'incontro, Padre Daniel Bulai ci ha parlato anche di una cosa molto importante, precedente all'evento: in questo periodo verranno effettuati lavori di rinnovamento della Chiesa, che – pur se bella e forte – e' evidentemente un po' acciaccata... dalla sua età'.

Auguri!

Il «Momento culminante» del *Giubileo* dei 100 anni sara' nel mese di ottobre 2016.

Modesto Gino Ferrarini

„Beneficiari?” – mii de suflete • „Beneficiari?” – migliaia de anime

Încă de la construirea și sfințirea ei, biserica a purtat denumirea de „italiană”. Ea are o „campanilla” cu patru clopote turnate din bronzul unor tunuri rămase după Primul Război Mondial și, alături, o clădire armonioasă - Casa parohială. Lăcașul a fost destinat Comunității italiene din București care, în 1948, număra 120 de familii și circa 7.000 de suflete.

Fin dalla sua costruzione e della sua consacrazione, la chiesa ha portato il nome di «italiana». Essa ha un «campanile» con 4 campane fatte colando il bronzo di un campanile rimasto dopo la Prima Guerra Mondiale, e a fianco un edificio armonioso – la Casa parrocchiale. Il luogo fu destinato alla Comunità degli italiani di Bucarest che nel 1948 era formata da 120 famiglie e circa 7.000 anime.

Partea a II-a

Împliniri brâncușiene

Parte II

Le realizzazioni brancusiane

140 de ani de la nașterea genialului sculptor

A 140 anni dalla nascita del geniale scultore

Geometrismul brâncușian este perfect consonant cu modernitatea, aspirația spre perfecțiune este mai curând marca unei poetici proprii.

Brâncuși a dezvoltat adevărate obsesii legate de calitatea materialelor, de desăvârșirea polisajului lucrărilor în bronz, care captau reflexele ambianței și intrau în rezonanță cu ea, de efectul de ansamblu al lucrărilor sale într-o expoziție și de relaționarea lor față de multitudinea componentelor spațiului înconjurător. Formele aparent perfect geometrice ale lui Brâncuși apelează la deformări imperceptibile, la abateri extrem de subtile care introduc particularul sau imprevizibilul, stabilind un echilibru, dar întreținând în același timp o tensiune între spiritual și sensibil. *Nou născutul* (1915) este un ovoid retezat de planul oblic al guri, *Sculptura pentru orbi* (1916) alt ovoid, oferă tactilității discrete imperfecțiuni, *Primul strigăt* (1917) este conceput în același mod. Înțeles în mod esențial ca formă originară a lumii, ovoidul poate înregistra variații semnificative. Tot în acest sens trebuie înțeles modul în care Brâncuși colaborează cu materia. Este una din preocupările sale majore, care se regăsește și în aforismele sale, urmată de mulți dintre sculptorii secolului XX.

Il geometrismo brancusiano è perfettamente consona alla modernità; l'aspirazione verso la perfezione diviene piuttosto il marchio di una sua propria poetica.

Brâncuși ha sviluppato delle vere ossessioni legate alla qualità dei materiali, della finitura nella lucidatura dei lavori in bronzo, che prendevano riflessi dell'ambiente e ne entravano in risonanza, dell'effetto d'insieme dei suoi lavori in esposizione e della loro relazione in rapporto alla moltitudine delle componenti dello spazio circostante. Le forme apparentemente perfettamente geometriche di Brâncuși richiamano a deformazioni impercettibili, a riduzioni estremamente sottili che introducono un particolare o un imprevisto, stabilendo un equilibrio, ma al contempo mantenendo una tensione tra spirituale e sensibile. *Nou născutul* (*Neonato*) (1915) è un ovoido troncato sul piano obliquo della bocca; *Sculptură pentru orbi* (*Sculptura per ciechi*) (1916) un altro ovoido, offre al tatto delle imperfezioni discrete; *Primul strigăt* (*Il primo vagito*) (1917) è concepito allo stesso modo. Concepito in modo essenziale come forma originaria del mondo, l'ovoido può registrare variazioni significative. Sempre in questo senso bisogna

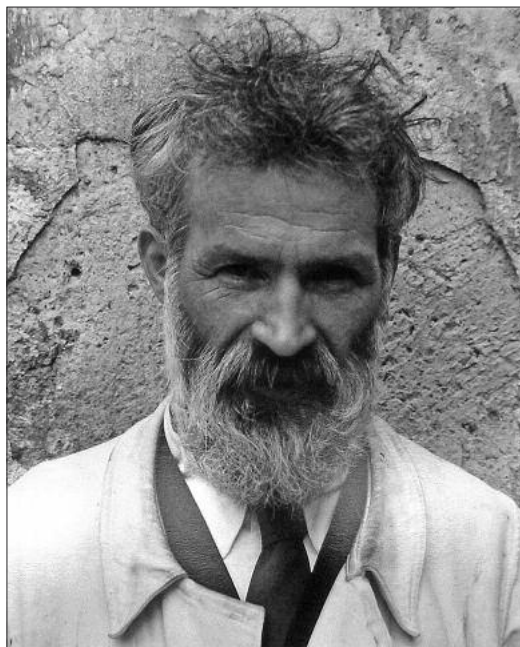
Convingerea că materia, cu calitățile ei intrinseci de textură, densitate, culoare, trebuie respectată, că materia dictează sculptorului un anume drum de urmat în configurarea forme a fost aproape un comandament al poeticii sculpturii moderne.

De prin 1913-1914, începe să cioplească în lemn, alături de sculpturi, piese uzuale pentru atelierul său – bănci, scaune, o poartă, coloane, socluri care devin sculpturi. Amintirea culturii țărănești a lemnului, absorbită în Hobița lui natală, dar și, mai târziu, în timpul studiilor bucureștene, când profesorul său de istoria artei era Alexandru Tzigara-Samurcaș, inițiatorul cercetării artei țărănești la noi, este persistentă și nu poate fi ignorată în înțelegerea sculpturii brâncușiene. Folclorul devenise o sursă de motive foarte căutată. Întâlnirea cu folclorul cunoaște în ceea ce privește sculptura sa un episod limpede documentat. Prima versiune a *Păsării măiestre* pornește de la un basm popular, cum el însuși a recunoscut.

În ceea ce privește sculptura în lemn, nu poate fi trecută cu vederea familiaritatea cu sculptura neagră, pe care Parisul artistic o descoperea cu entuziasm, puțin după 1900. Absolutizarea uneia sau alteia dintre surse aparține însă exegeților și în nici un caz artistului. Ceea ce este sigur e că Brâncuși a fost nemulțumit de acele lucrări, destul de stângace, unde trimiterea la sculptura neagră era prea lizibilă și le-a distrus sau modificat radical.

Sculptura brâncușiană în lemn are o iconografie a ei. Lemnul pare a fi socotit apt a încorpora o lume mai puțin senină și uneori grotescă. Își găsesc locul aici *Himera*, *Vrăjitoarea*, *Șeful* și întreaga serie de socluri-sculpturi, frust cioplite, cu suprafața adeseori aspră, rugoasă, închise la culoare, care susțin sculpturi din materiale nobile, perfect lustruite. Cele două registre sunt uneori separate de discuri metalice lucioase ca oglinda (*Peștele*, *Începutul lumii*, *Nou născutul*). Cu toate acestea, impresia de unitate a acestor ansambluri, modificate adeseori, potrivit unui principiu combinatoric care subsumează întreaga operă brâncușiană, lasă impresia unui întreg desăvârșit închegat. Alteori, sculpturile în lemn sunt dimpotrivă foarte simple, dar simplitatea lor e densă și convingătoare. *Animal nocturn* e una din aceste sculpturi, unde concentrarea expresiei e invers proporțională cu simplitatea. Simplitatea e complexitatea depășită, îi plăcea lui Brâncuși să spună. Portretele – *Studiul pentru Portretul Doamnei Eugene Meyer*, *Fată sofisticată* – au și ele aceeași calitate.

Tot în lemn au fost cioplite primele coloane. Modulul romboidal, dublat, a format soclul unor sculpturi; triplat, și-a găsit locul în ansamblul alcătuit din trei lucrări, *Copilul în lume*, ansamblu mobil, cum numește Friedrich Teja Bach aceste

Portretul lui Brâncuși
(Edward Steichen, 1922)

intendere il modo in cui Brâncuși collabora con la materia. E' una delle sue maggiori preoccupazioni, che si ritrova anche nei suoi aforismi, seguita da molti degli scultori del ventesimo secolo. La convinzione che la materia, con la sue caratteristiche intrinseche di struttura, densità e colore, dev'essere rispettata, che la materia detta allo scultore un certo percorso da seguire nella configurazione della forma, e' stato come un comandamento della poetica della scultura moderna.

Verso il 1913-1914, inizia a intagliare il legno, oltre alle sculture, pezzi frequenti nel suo laboratorio – banchi, sedie, una porta, colonne, basamenti che diventano sculture. Il ricordo della cultura contadina del legno, assorbita nella sua Hobița natia, e piu' tardi durante gli studi a Bucarest quando il suo professore di storia dell'arte era Alexandru Tzigara-Samurcaș, iniziatore delle ricerche dell'arte contadina da noi, e' persistente e non puo' essere ignorata nella comprensione delle sculture brancusiane. Il folclore era diventato una fonte di motivi molto ricercata. L'incontro col folclore conosce, per quanto riguarda la sua scultura, un episodio chiaramente documentato. La prima versione di *Pasărea măiastră* (*L'uccello magico*) parte da una favola popolare, come egli stesso ha riconosciuto.

A proposito di sculture in legno, non puo' essere trascurata la familiarità con la scultura negra, che la Parigi artistica scopriva con entusiasmo poco dopo il 1900. Estremizzare una o l'altra delle fonti appartiene peraltro agli esegeti, e comunque in nessun caso all'artista. Quel che e' sicuro e' che Brâncuși era scontento di questi lavori, fatti «con la sinistra», dove il riferimento all'arte negra era troppo leggibile, e le ha distrutte o modificate radicalmente.

La scultura brancusiana e' una sua iconografia. Il legno sembra fatto apposta per incorporare un mondo meno sereno e talvolta grottesco. Qui trovano posto *Himera* (*Chimera*), *Vrăjitoarea* (*La*

Principesa X,
bronz lustruit, 1916

combinații de mai multe elemente, apte de a se desface și reface în configurații inedite.

Coloana fără sfârșit a fost, pe rând, numită „ax al lumii” (Siegfried Giedion), „opus magnum” (G.C. Argan), „testament spiritual” (Petru Comarnescu), „verigă de legătură între pământ și spațiul universal” (Werner Hoffman). De la *Coloana Recunoștinței fără de sfârșit* cum s-a numit inițial, comandată de Liga națională a femeilor din Gorj, pe care o ridică în 1937-1938 la Târgu-Jiu în memoria eroilor căzuți în luptele de pe malul Jiului în 1916, poate fi trasat un drum înapoi, cel puțin până în jur de 1917 când în fotografii ale atelierului său, făcute chiar de Brâncuși, apare pentru prima oară o coloană compusă din trei moduli. Timp de două decenii, experimentează diverse variante ale coloanei sale romboidale. În 1920 ridică o coloană de lemn în grădina de la

strega), *Șeful (Il capo)* e l'intera serie di blocchi-sculture, scolpite grossolanamente, con la superficie talvolta aspra, rugosa, di colore scuro, che sostengono sculture di materiali nobili, perfettamente lustri. Questi due registri sono talvolta separati da dischi metallici lucidi come specchi (*Peștele – Pesce, Începutul lumii – L'inizio del mondo, Nou născutul – Neonato*). Con tutto ciò, l'impressione di unita' di questo insieme, modificato diverse volte secondo un principio combinatorio che sottende l'intera opera di Brâncuși, lascia l'impressione di un intero perfettamente rappreso. Altre volte le sculture in legno sono invece molto semplici, ma la loro semplicità e' densa e convincente. *Animal nocturn (Animale notturno)* e' una di queste sculture, dove la concentrazione espressiva e' inversamente proporzionale alla semplicità. La semplicità e' la complessità superata, come soleva

Voulangis, în Franța, pentru prietenul său, fotograful Man Ray. În 1933 la expoziția de la New-York, de la Brummer Gallery, sunt expuse trei coloane, tot de lemn, cu titlul semnificativ *Coloana fără sfârșit. Proiect de coloane care, mărite, vor susține bolta cerului*.

La limita sculpturii cu arhitectura, *Coloana*, ca și *Poarta sărutului* și, foarte explicit, proiectul pentru templul din Indor, India, mărturisesc aspirația lui Brâncuși, ca și a altor sculptori contemporani, spre depășirea granițelor dintre artele surori și genurile artistice, spre forme de expresie mai cuprinzătoare, apte să capteze suflul ideilor. Convingerea modernilor că stă în puterea arhitecturii să contribuie la schimbarea lumii îl face pe Brâncuși, pentru care arta este o formă de terapie socială, să privească atent spre arhitectura timpului său. Poate de aceea este autorul celor mai utopice proiecte sculpturale din vremea sa. Ce se întâmplă însă când prin intermediul fostei sale eleve, sculptorița Milița Pătrașcu, Brâncuși primește comanda pentru monumentul de la Târgu-Jiu și este nevoit să-și precizeze proiectul în limitele posibilului? Inițial propune doar proiectul *Coloanei*, pentru care alege locul cu multă grijă, luând în considerație toate detaliile ambianței naturale și construite. Foarte curând *Coloana* este completată cu o poartă, inițial gândită ca poartă de intrare în parcul de pe malul Jiului, deplasată apoi în interiorul parcului, astfel încât devine mai curând un arc de triumf – *Poarta sărutului*. Porțile cioplite din satele românești pe care sculptorul le numea porți ale iubirii, Poarta Saint-Denis de la Paris, dar nu în ultimul rând *Poarta infernului* a lui Rodin, în opoziție cu care artistul român și-a definit propria identitate artistică, sunt repere care ajută la înțelegerea genezei *Porții sărutului*. Ca și *Coloana*, *Poarta* este o revenire și o sinteză a mai vechilor variante pe tema *Sărutului*, (foarte cunoscută este cea din cimitirul Montparnasse de la Paris), care jalonează biografia artistică a lui Brâncuși, începând din 1907. Din 1916 datează o *Coloană a sărutului*, element al unui proiect pentru un templu al iubirii, o alta din 1928-29, mai elaborată. Există și o stelă, cu același motiv, din 1919. Motivul sărutului este emblematic, de vreme ce devine chiar semnătura sa în unele scrisori.

Pe malul Jiului va fi instalată masa, numită ulterior *Masa tăcerii*, cu cele 12 scaune, număr simbolic, deschizând larg drumul conotațiilor și interpretărilor, ca și în cazul celorlalte piese ale ansamblului unde simetriile și dimensiunile conțin multiple valențe simbolice. Concepția tradițională a monumentului comemorativ de sorginte renașcentistă este radical pusă în discuție. Ansamblul arhitectonico-sculptural invită sau obligă la un parcurs de peste un km și jumătate, un parcurs

Nou născutul,
marmură albă, 1915

dire Brâncuși. I ritratti *Studio per il ritratto della signora Eugene Meyer e Ragazza sofisticata* – hanno anch'essi queste qualità'.

Sempre in legno sono state scolpite le prime colonne. Il modulo romboidale, raddoppiato, ha formato la base di alcune sculture: triplicato ha trovato posto nell'insieme di tre lavori, *Copilul în lume (Il bambino nel mondo)*, insieme mobile, come Friedrich Teja Bach chiama queste combinazioni di più elementi, capaci di disfarsi e ricomporsi in configurazioni inedite. La *Coloana fără sfârșit (Colonna senza fine)* e' stata, di volta in volta, chiamata «l'asse del mondo» (Siegfried Giedion), «opus magnum» (G.C. Argan), «testamento spirituale» (Petru Comarnescu), «anello di congiunzione tra la terra e lo spazio universale» (Werner Hoffman). Dalla *Coloana Recunoștinței fără de sfârșit (Colonna della Riconoscenza senza una fine)* come si chiamava inizialmente, ordinata dalla Lega Nazionale Femminile di Gorj, che erige nel 1937-1938 a Târgu-Jiu in memoria degli eroi caduti nelle lotte sulle rive del fiume Jiu nel 1916, puo' essere tracciato un percorso a ritroso, per lo meno fin da circa il 1917 quando nelle fotografie del suo laboratorio, fatte proprio da Brâncuși, appare per la prima volta una colonna composta da tre moduli. Nel giro di due decenni sperimenta diverse varianti della sua colonna romboidale. Nel 1920 innalza una colonna di legno nel parco di Voulangis, in Francia, per il suo amico, il fotografo Man Ray. Nel 1933 all'esposizione di New York, alla Brummer Gallery sono esposte tre colonne, sempre in legno, col significativo titolo *Coloana fără sfârșit (Colonna senza fine. Progetto di colonne che, ingrandite, sosterranno la volta del cielo)*.

Al limite tra scultura e architettura, la *Colonna* così' come *Poarta sărutului (La porta del bacio)* e, molto esplicitamente, il progetto del tempio di Indor, in India, dimostrano l'aspirazione di Brâncuși, così' come per altri sculptori suoi contemporanei, di superare le frontiere tra le arti sorelle e dei generi artistici, verso forme di espressione più'

liniar, care include în traseul său și biserica *Sfinții Apostoli Petru și Pavel*, ridicată tot în anii '30 pentru pomenirea morților din război.

Elementele ansamblului de la Târgu-Jiu sunt poate mai puțin destinate contemplării, cât utilizării lor ca jaloane ale unui pelerinaj, care pornește de la momentul comunitar al reunirii simbolice în jurul mesei, continuă cu traversarea teritoriului iubirii și se încheie cu ascensiunea spirituală pe care *Coloana*, „scară la cer” cum a numit-o odată Brâncuși, indicând o direcție de lectură a operei sale, o evocă. Sensul de parcurs, de trecere, este întărit de șirul de scaune pătrate, spre

Negresa blondă II,
bronz lustruit, 1933

deosebire de cele rotunde din jurul mesei, care jalonează distanța dintre *Masa tăcerii* și *Poartă*. Dintre numeroasele proiecte monumentale, eșuate, fie din motive independente de voința artistului (Fântâna lui Haret, Fântâna din Peștișani, proiectul pentru mausoleul lui Octavian Goga de la Ciucea), fie din excesul de exigență sau utopismul proiectelor brâncușiene (*Pasărea în spațiu* pentru Villa Noailles, Hyeres, 1923; *Coloana fără sfârșit* pentru Chicago, 1954 etc.), singurul realizat rămâne cel de la Târgu-Jiu. Despre cum își visa Brâncuși sculpturile continuă să vorbească numeroasele sale fotografii, păstrate la Muzeul de artă modernă din Paris, care departe de a fi simple înregistrări documentare, sunt o cheie de interpretare a artei sale. Integrarea lucrărilor în spațiu văzut la scară cosmică, dialogul lor cu infinitul, efectul esențial al luminii în configurarea operei,

comprehensive, adatte a captare il respiro delle idee. La convinzione dei modernisti che sia in potere dell'architettura contribuire al cambiamento del mondo fa sì che Brâncuși, per il quale l'arte era una forma di terapia sociale, guardi attentamente all'architettura del suo tempo. Forse per questo è stato l'autore di alcuni dei più utopici progetti scultorei del suo tempo. Cosa succede però quando tramite una sua ex allieva, la scultrice Milița Pătrășcu, Brâncuși riceve la commessa per il monumento a Târgu-Jiu ed è forzato a specificare il progetto nel limite del possibile? All'inizio propone solo il progetto *Colonna*, per il quale sceglie una locazione con molta attenzione, prendendo in considerazione tutti i dettagli dell'ambiente naturale e costruito. Molto presto la *Colonna* è completata da una porta, inizialmente pensata come porta d'ingresso del parco sul fiume Jiu, spostata poi all'interno del parco, divenendo così piuttosto un arco di trionfo – *Poarta sărutului* (*La porta del bacio*). Le porte scolpite dei villaggi romeni che lo scultore chiamava porte dell'amore, la Porta di Saint-Denis di Parigi, ma non da ultimo *La Porta dell'inferno* di Rodin, in opposizione al quale l'artista romeno ha definito la propria identità artistica, sono punti di riferimento che aiutano a capire la genesi della *Porta del bacio*. Così come la *Colonna*, la *Porta* è un ritorno e una sintesi delle più vecchie varianti sul tema de *Il bacio* (molto conosciuta è quella del cimitero di Montparnasse di Parigi), che traccia la biografia artistica di Brâncuși a iniziare dal 1907. Al 1916 data una *Colonna del bacio*, elemento di un progetto per un tempio dell'amore, un'altra del 1928-29 più elaborata. Esiste anche una stele, con lo stesso motivo, del 1919. Il motivo del bacio è emblematico, da diventare persino la sua firma in alcune lettere.

Sulla riva del fiume Jiu sarà installata la tavola, successivamente chiamata *Masa tăcerii* (*La tavola del silenzio*), con le sue 12 sedie, numero simbolico, dando largo spazio a connotazioni e interpretazioni, come nel caso degli altri pezzi dell'insieme, dove le simmetrie e le dimensioni contengono multiple valenze simboliche. La concezione tradizionale del monumento commemorativo di derivazione rinascimentale è radicalmente messa in discussione. L'insieme architettonico-scultoreo invita o obbliga a un percorso di oltre un chilometro e mezzo, un percorso lineare, che include nel suo tragitto anche la chiesa dei *Santi Apostoli Pietro e Paolo*, costruita anch'essa negli anni '30 in onore di morti in guerra.

Gli elementi dell'ensemble di Târgu-Jiu sono meno destinati alla contemplazione, quanto piuttosto a un pellegrinaggio che parte dal momento comunitario di riunione simbolica attorno alla tavola, e continua attraverso il territorio dell'amore e si chiude con l'ascensione spirituale che la *Colonna*, «scala per il cielo» come l'ha chiamata

mișcarea, vibrația, sugerate și în fotografii – sunt teme brâncușiene prin excelență, pe care propriile sale fotografii le aduc în discuție.

Reprezentant al mișcării artistice moderne, Constantin Brâncuși este considerat de mulți ca fiind cel mai important sculptor al secolului XX. Sculpturile sale se remarcă prin eleganța formei și utilizarea sensibilă a materialelor, combinând simplitatea artei populare românești cu rafinamentul avangardei pariziene.

Brâncuși a dat veacului nostru conștiința formei pure, a asigurat trecerea de la reprezentarea figurativă a realității, la exprimarea esenței lucrurilor și a reinnoit în mod revoluționar limbajul plastic, îmbogățindu-l cu o dimensiune spirituală.

Verticalitatea, orizontalitatea, greutatea, densitatea, cât și importanța acordată luminii și spațiului sunt trăsăturile caracteristice ale creației lui Brâncuși. Studiile referitoare la opera sa împărtășesc, fără excepție, o concluzie formulată în termeni lipsiți de echivoc: arta brâncușiană constituie una din sursele ideilor esențiale pe care se clădește civilizația vizuală a secolului XX. Brâncuși a scos în evidență lumii occidentale dimensiunea sacră a realității. A absorbit și sintetizat în sculptura sa tot ceea ce epoca putea oferi în materie de cultură vizuală. Alături de elementele arhaice, medievale, folclorice, românești sau africane sau tot atât de bine extrem-orientale – un veritabil program universalist, au fost identificate ecouri sau atitudini care țin de mișcările novatoare ale începutului de secol cu care a fost contemporan, fără a face parte propriu-zis din diversele grupări care le susțineau. Simbolism, Art Nouveau, cubism, expresionism, dadaism, constructivism, Art Deco au fost pe rând evocate de exegeza pentru a înțelege mai bine arta sa originală, cu influență durabilă asupra artei universale a secolului XX. Prin adeseori citatele lui aforisme, mai curând un mic tezaur de înțelepciune și îndreptar etic decât mărturisiri de natură personală, a ținut să întărească impresia de atemporalitate și caracterul obiectiv al artei sale. Prin unitatea neobișnuită a operei, deliberat urmărită prin limitarea numărului de lucrări, reluate de-a lungul întregii vieți în variante suficient de diferite pentru a nu se putea vorbi de replici, și-a afirmat voința de sinteză. Coincidența contrariilor, de pus în legătură cu gândirea esoterică ce a marcat profund avangarda de început de secol, a fost poate chiar tema privilegiată a sculpturii sale – ultramodernă, cu aluzii și premoniții tehnologice (*Păsărea în zbor* are forma unei rachete spațiale) și arhaică, contemporană și din toate timpurile. Brâncuși apropie și reunește natura, materia și spiritul, teluricul și celestul, particularul și universalul, femininul și masculinul (lucrări ca *Adam și Eva* sau *Prințesa X*) sau, în zona imediat

una volta Brâncuși indicando una direzione di lettura della sua opera, evoca. Il senso del percorso, del passaggio, e' rafforzato da una teoria di sedie quadrate, in contrasto con quelle rotonde attorno alla tavola, che segnano la distanza tra la *Tavola del silenzio* e la *Porta*. Dei diversi progetti monumentali, svaporati, sia per motivi indipendenti dalla volontà dell'artista (la Fontana di Haret, la Fontana di Peștișani, il progetto per il mausoleo di Octavian Goga a Ciucea), sia per eccesso di esigenze o utopismo dei progetti brancusiani *Păsărea în spațiu – Uccello nello spazio* per la Villa Noailles, Hyeres, 1923; *Coloana fără sfârșit – Colonna senza fine* per Chicago, 1954 etc.), l'unico realizzato rimane quello di Târgu-Jiu. Di come Brâncuși sognava le sue sculture ne parlano di continuo le sue numerose fotografie, conservate al Museo di Arte Moderna di Parigi, che ben oltre l'essere una registrazione documentale, sono una chiave d'interpretazione della sua arte. L'integrazione dei lavori nello spazio visivo in scala cosmica, il loro dialogo con l'infinito, l'effetto essenziale della luce nel configurare l'opera, il movimento, la vibrazione, suggeriti anche in fotografia – sono temi brancusiani per eccellenza, che le sue proprie fotografie portano in discussione.

Rappresentante del movimento artistico moderno, Constantin Brâncuși e' considerato da molti essere il piu' importante scultore del ventesimo secolo. Le sue sculture si rimarcano per l'eleganza nelle forme e nell'uso sensibile della materia, combinando la semplicità dell'arte popolare romana col raffinamento dell'avanguardia parigina.

Brâncuși ha dato al nostro secolo la coscienza delle forme pure, ha assicurato il passaggio dalla rappresentazione figurativa della realtà, all'espressione dell'essenza delle cose e ha rinnovato in modo rivoluzionario il linguaggio plastico, arricchendolo di una dimensione spirituale. La verticalità, l'orizzontalità, il peso, la densità così come l'importanza attribuita alla luce e allo spazio, sono tutti lineamenti caratteristici delle creazioni di Brâncuși. Gli studi sulle sue opere condividono, senza eccezioni, una conclusione formulata in termini scevri da ogni equivoco: l'arte brancusiana costituisce una delle risorse delle idee essenziali su cui si erige la civilizzazione visuale del XX secolo. Brâncuși ha messo in evidenza al mondo occidentale la dimensione sacra della realtà. Ha assorbito e sintetizzato nella sua scultura tutto ciò che l'epoca poteva offrire in materia di cultura visiva. Assieme agli elementi arcaici, medioevali, folcloristici, romeni o africani o addirittura estremorientali – un vero programma universalistico, sono state identificate eco o attitudini che appartengono ai movimenti innovativi dell'inizio del secolo di cui fu contemporaneo, pur non facendo

formală, alătură materiale prețioase, nobile, rafinate (bronzul, marmora) și altele rustice, fruste, primitive (lemnul), forma îndelung șlefuită și cea brută obținută prin cioplire, anulează distanța dintre sculptură și soclu. Chiar și titlurile lucrărilor sale, un oximoron ca *Negresa blondă* de pildă, sugerează voința de depășire a contradicțiilor.

Recunoașterea sa universală se datorează nu doar operei, ci și modelului existențial pe care l-a construit, la antipodul „artistului blestemat” care prevalează în tipologia modernității.

Un rol important în acest proces a revenit atelierului conceput ca operă de artă, în care temele sale etice și estetice puteau fi experimentate pe viu de vizitatorii deveniți tot mai numeroși

parte dei diversi gruppi che lo sostenevano. Il simbolismo, l'Art Nouveau, il cubismo, l'espressionismo, il dadaismo, il costruttivismo, l'Art Deco sono stati a turno evocati come esegesi per capire meglio la sua arte originale, con influenza duratura sull'arte universale del ventesimo secolo.

Grazie ai suoi molto citati aforismi, piuttosto un piccolo tesoro di saggezza e indirizzamento etico che non testimonianze di natura personale, ha tenuto a rafforzare l'impressione di atemporalità e il carattere obiettivo della sua arte. Con una non comune unità delle opere, deliberatamente seguita col limitare il numero dei lavori, ripresi lungo un'intera vita in varianti sufficientemente diverse per non poter parlare di copie, ha affermato la volontà di sintesi.

La coincidenza dei contrari, da mettere in connessione col pensiero esoterico che ha segnato profondamente l'avanguardia d'inizio secolo, fu forse il tema privilegiato della sua scultura – ultramoderna, con allusioni premonitrici tecnologiche (*Uccello in volo* ha la forma di un razzo spaziale) come arcaiche, contemporanea ma di tutti i tempi. Brâncuși aborda e riunisce la natura, materia e spirito, terreno e celeste, particolare e universale, femminile e maschile (lavori come *Adamo ed Eva* o *Principessa X*), oppure, in area immediatamente formale, mette assieme materiali preziosi, nobili, raffinati (bronzo, marmo) con altri rustici, grezzi, primitivi (legno), una forma finemente cesellata e quella bruta tagliata con l'accetta, annullando la distanza tra scultura e piedestallo. Anche proprio dai titoli dei suoi lavori, un ossimoro come *Negra bionda* ad esempio, suggeriscono la voglia di sorpassare le contraddizioni.

Il riconoscimento universale si deve non solo alle sue opere, ma anche al modello esistenziale che ha costruito, agli antipodi dell' «artista bestemmato» che prevale nella tipologia della modernità. Un ruolo importante in questo processo ritorna nel laboratorio concepito come opera d'arte, in cui i suoi temi etici ed estetici potevano essere sperimentati dal vivo dai visitatori sempre più numerosi, man mano che si consolidava la sua reputazione. Oasi di serenità nel cuore di Parigi, isola, tempio, come fu descritto, in cui officiava, il laboratorio operava in piccolo l'effetto terapeutico che lo scultore attribuiva all'arte. L'arte doveva portare gioia agli uomini. L'ipostasi mitica del suo atelier come spazio privilegiato, impregnato di una religiosità diffusa, oltre le religioni, fu parzialmente efficiente. Donato da Brâncuși con l'espressa clausola di essere conservato esattamente com'era, il laboratorio è stato ricostruito nel Museo di Arte Moderna al Centro Pompidou di Parigi.

Atelierul lui Brâncuși
(Edward Steichen, 1920)

odată cu consolidarea reputației sale. Oază de seninătate în mijlocul Parisului, insulă, templu, cum a fost descris, în care oficia, atelierul opera în mic efectul terapeutic pe care sculptorul îl atribuia artei. Artă trebuia să aducă bucurie oamenilor. Ipostazierea mitică a atelierului ca spațiu privilegiat, impregnat de o religiozitate difuză, dincolo de religii, a fost parțial eficientă. Donat de Brâncuși cu clauza expresă de a fi păstrat întocmai, atelierul a fost reconstituit la Muzeul de artă modernă, Centrul Georges Pompidou de la Paris.

Seară de poezie religioasă la Casa d'Italia

Serata di poesia religiosa alla Casa d'Italia

De-a lungul timpului, sărbătorile pascale ne-au îmbogățit cu varii manifestări cultural-spirituale. O astfel de manifestare de înaltă ținută a fost Salonul de poezie religioasă organizat de Asociația Italienilor din România – RO.AS.IT., la sediul său cultural, Casa d'Italia, din strada Popa Tatu nr. 13.

Dna Ioana Grosaru – președintele Asociației, a deschis manifestarea prezentându-l audienței pe invitatul său special, poetul Bruno Labate – președintele Asociației *Poesia Attiva* din Torino, care a recitat din creația proprie, fiind răsplătit cu aplauzele asistenței.

Alternativ, doamnele Ioana Grosaru și Magdalena Rapolti au interpretat, cu har, vibrante poezii de Maria Gabor și, respectiv, ale nemuritorului Eminescu.

Apoi, omul de cultură Antonio Rizzo a prezentat succint concepția religioasă a lui Dante Alighieri, așa cum aceasta este reflectată în *Divina Comedie*.

De asemenea, dna Daniela Tordoi Păduraru a interpretat poezia *Iubirea divină* din creația lui Grigore Vieru, iar Elena Romano ne-a încântat cu câteva mostre de autentică poezie napoletană.

Recitalul de poezie a fost condimentat cu inspiratele intervenții muzicale ale dlui Flaviu Gheorghe Moldovan, care ne-a oferit câteva plăcute și ritmate intermezzo-uri susținute la acordeon.

În final, invitații au degustat diferite dulciuri, printre care și o prăjitură trasă în ciocolată, specific napoletană, care se servește, de obicei, cu prilejul sărbătorilor pascale.

Adrian Chișiu

Lungo gli anni, le feste pasquali ci hanno arricchiti con varie manifestazioni cultural-spirituali. Una manifestazione di questo tipo e di alto livello e' stato il Salone della poesia religiosa organizzato dall'Associazione degli Italiani in Romania – RO.AS.IT., nella sua sede culturale, Casa d'Italia, in Strada Popa Tatu n. 13.

La signora Ioana Grosaru, presidente dell'Associazione, ha aperto la manifestazione presentando all'uditorio il suo invitato speciale, il poeta Bruno Labate – il presidente dell'Associazione *Poesia Attiva* di Torino, il quale ha recitato prendendo dalla sua stessa creazione, ed e' stato ripagato con gli applausi del pubblico.

Alternandosi, le signore Ioana Grosaru e Magdalena Rapolti hanno interpretato, con talento, vibranti poesie dalla creazione di Maria Gabor, rispettivamente dell'immortale Eminescu.

Successivamente l'uomo di cultura Antonio Vizzo ha presentato in modo succinto la concezione religiosa di Dante Alighieri, così come questa si riflette nella *Divina Commedia*.

Inoltre, la signora Daniela Tordoi Păduraru ha interpretato la poesia *L'amore divino* dalla creazione di Grigore Vieru, e Elena Romano ci ha incantati con alcune dimostrazioni di autentica poesia napoletana. Il recital di poesia e' stato condito con gli ispirati interventi musicali di Flaviu Gheorghe Moldovan, che ci ha offerto qualche piacevole e ritmato intermezzo alla fisarmonica.

Infine gli invitati hanno assaggiato vari dolci, tra cui un dolce ricoperto di cioccolato, tipico napoletano, che viene servito di solito in occasione della Pasqua.

Trasformazioni Organiche. Muzică și artă contemporană

La Sala Brâncuși a Palatului Parlamentului, RO.AS.IT. a organizat, în parteneriat cu Asociația „Romeni e Moldavi in Veneto”, o seară de muzică și artă contemporană, sub genericul **Trasformazioni Organiche**.

Evenimentul a făcut parte dintr-un proiect expozițional mai amplu, desfășurat de RO.AS.IT. pe o perioadă de trei săptămâni și intitulat „Mozaic plastic”, expoziție care s-a bucurat de participarea a 14 artiști vizuali, reprezentanți ai diferitelor minorități din România, printre care:

italieni, sârbi, albanezi, turci, maghiari, dar și români. Evenimentul a avut susținerea Departamentului pentru Relații Interetnice din cadrul Guvernului României și, în mod special, a dlui Secretar de stat Amet Aledin.

Înainte de a fi prezenți la București, partenerii italieni au participat la o primă demonstrație la

Trasformazioni Organiche. Musica e arte contemporanea

Alla sala Brâncuși del Palazzo del Parlamento, la RO.AS.IT. ha organizzato, in partenariato con l'Associazione «Romeni e Moldavi in Veneto», una serata di musica e arte contemporanea, sotto il titolo generico **Trasformazioni Organiche**.

L'evento ha fatto parte di un progetto espositivo più ampio, sviluppato dalla RO.AS.IT. della durata di tre settimane, e intitolato «Mosaico artistico», mostra che ha goduto della partecipazione di 14 artisti visuali, rappresentanti di varie minoranze in Romania, tra cui: italiani, serbi, albanesi, turchi, ungheresi, ma anche romeni. L'evento ha avuto il sostegno del Dipartimento delle Relazioni Interetniche all'interno del Governo della Romania e, soprattutto del Segretario Generale Amet Aledin.

Prima di essere presenti a Bucarest, i partner italiani hanno partecipato a una prima mostra a Iași, nel progetto «Aquae Venice». Un progetto innovativo inaugurato in occasione della Esposizione Universale Milano 2015, che ha avuto come tema *Nutrire il pianeta*. Tema di massimo interesse per l'umanità, la quale deve trovare soluzioni per conservare e proteggere l'ambiente, e anche per risparmiare le risorse naturali, il cibo soprattutto.

L'autore delle *Trasformazioni Organiche*, l'artista Daniele Cellini, ha sorpreso con la sua proposta originale, quella di realizzare, con una tecnica esecutiva inedita, dei quadri, adattandosi perfettamente al generoso e importante tema espositivo.

I quadri sono stati realizzati con *alimenti* biodegradabili, come organi di maiale, spaghetti etc., immersi, precedentemente, in colori acrilici.

Iași, în cadrul proiectului „Aqua Venice”. Un proiect inovator inaugurat cu ocazia Expoziției Universale Milano 2015, care a avut ca temă *Hrănirea planetei* – temă de interes major pentru omenire, care trebuie să găsească soluții pentru conservarea și protejarea mediului, dar și pentru economisirea resurselor naturale, a hranei în mod special.

Autorul *transformărilor organice*, artistul plastic Daniele Cellini, a uimit asistența cu originala sa propunere – aceea de a realiza tablouri, într-o tehnică cu execuție inedită, complementară temei expoziționale.

Tablourile au fost realizate utilizând materiale biodegradabile – *alimento* precum organe de porc, spaghete etc., introduse, în prealabil, în culori acrilice.

Cei prezenți la eveniment erau contrariați de atmosfera creată. Sala era în semiîntuneric având doar un reflector care proiecta lumina pe un perete acoperit cu folii de plastic, în mijlocul căruia trona pe un șevalet, în așteptarea devenirii sale – o pânză albă într-o ramă. Alături, pe o masă, se aflau recipiente conținând culori acrilice și mai multe castronașe goale, cu excepția unuia în care erau organe de porc proaspete.

Deschiderea evenimentului a fost realizată de dna Ioana Grosaru, președinta RO.AS.IT., care i-a prezentat pe invitații sosiți de la Veneția. A urmat proiecția unui film, care i-a transpus pe cei prezenți în lumea culorilor, însoțite de muzică și poezie. A fost o demonstrație a unei noi viziuni stilistice prin care artele, tinzând spre schimbări radicale, se aliniază cerințelor de rezolvare a

I prezenți all'evento erano confusi dall'atmosfera creata. La sala era in penombra e solo un riflettore era diretto su una parete coperta da pellicole di plastica, in mezzo a cui troneggiava, su un cavalletto, aspettando il suo divenire, una tela bianca incorniciata. Vicino, su un tavolo, dei recipienti con colori acrilici e qualche ciotola vuota, tranne una in cui c'erano organi freschi di maiale.

L'apertura dell'evento e' stata fatta dalla signora Ioana Grosaru, che ha presentato gli invitati venuti da Venezia. E' seguito un film, che ha portato i presenti nel mondo dei colori accompagnati da musica e poesia. C'e' stata l'esposizione di un nuovo punto di vista secondo cui le arti, che tendono verso cambiamenti radicali, si allineano alle richieste di risolvere i problemi che tormentano il mondo contemporaneo, e gli artisti italiani dimostrano di esserne coinvolti, proponendo già delle soluzioni.

La musica che ha accompagnato le composizioni artistiche e' di Marco Giommoni, musicologo, compositore ed esteta, il quale ha creato un'atmosfera di mistero e come una strana inquietudine, metallo-cosmica, armonizzata con l'insolita tecnica di composizione del quadro proposta dal giovane artista Daniele Cellini, riflettendo, entrambi, un trend contemporaneo.

Pure l'apparizione dell'artista e' stata inedita: vestito in una tuta bianca, sembrava pronto per iniziare un esperimento di laboratorio. Dopo poche parole di presentazione, ha iniziato a lavorare. E' stato un vero spettacolo-gioco, che ha attratto la curiosità generale, e soprattutto quella dei bambini. Ha introdotto i materiali organici

problemelor care frământă lumea contemporană, iar artiștii italieni dovedesc o deplină implicare, propunând chiar soluții.

Muzica ce a însoțit opera plastică îi aparține lui Marco Giommoni, muzicolog, compozitor și estetician, care a creat o atmosferă de mister, o neliniște stranie, cu neobișnuita sa tehnică de

nelle vernici delle ciotole e allontanandosi dalla tela bianca con una tecnica particolare ben collaudata e con l'ispirazione del momento, ha iniziato a lanciare i pezzi di carne colorata sulla tela del cavalletto. E ha buttato, ancora e ancora, finché la tela s'e' riempita di macchie colorate. Cioche', con elementi biodegradabili, e' arrivato

realizare a tabloului, propusă de tânărul artist plastic italian Daniele Cellini, ambele creații reflectând un trend contemporan.

Apariția pictorului a fost, de asemenea, inedită – îmbrăcat într-o salopetă albă, arăta ca și când s-ar fi pregătit pentru începerea unei experiențe de laborator. După câteva cuvinte de prezentare și-a început demonstrația. A fost un adevărat spectacol-joc care a stârnit curiozitatea tuturor, dar mai ales a copiilor. A introdus materialele organice în vopselele din castronașe și, îndepărtându-se de pânza albă, cu o tehnică surprinzătoare a început să arunce repetat bucăți de carne colorată pe pânza de pe șevalet până când aceasta s-a acoperit cu pete colorate. Și astfel, utilizând elemente bio-degradabile alimentare, a realizat o operă perenă, compatibilă cu galeriile de artă contemporană ale tinerilor artiști, iubitori de excentricități.

Inedita demonstrație s-a încheiat cu invitația adresată copiilor de a da o denumire și de a interpreta urmele culorilor rămase pe pânza de pe șevalet. Aceștia, cu imaginația lor debordantă, au intrat în joc. Experimentul interactiv artist – public a fost însoțit de aplauze și râsete.

În această atmosferă de exuberanță creatoare, tinerii din grupul artistic *Allodola* au oferit, în reciprocitate, oaspeților venețieni și întregii asistențe, un mic spectacol de dansuri tradiționale italiene.

Evenimentul s-a încheiat, în mod fericit, cu muzica, minunat interpretată la acordeon de inimosul domn Flavius Moldovan, căruia îi adresăm, și pe această cale, mulțumirile noastre, ale tuturor celor prezenți, pentru contribuția sa la reușita serii.

Mihaela Mateescu Profiriu

a realizzare un'opera perenne, adatta a essere esposta in gallerie d'arte contemporanea di giovani artisti, amanti dell'eccentrico.

L'inedita dimostrazione e' terminata con l'invito rivolto ai bambini di definire e interpretare le tracce dei colori rimasti sulla tela del cavalletto. Costoro, con la loro debordante immaginazione, sono entrati nel gioco. Il processo interattivo di comunicazione artista-pubblico e' stato accompagnato da applausi e risate.

In questa atmosfera gioiosa creata dall'artista, i giovani del gruppo artistico *Allodola* a loro volta hanno offerto, agli ospiti veneziani a all'intera assistenza, un piccolo spettacolo di danze tradizionali italiane.

L'evento s'e' felicemente concluso con della musica, meravigliosamente interpretata alla fisarmonica della persona di cuore Flavius Moldovan, a cui inviamo, anche qui, i ringraziamenti nostri e di tutti i presenti, per il suo contributo alla riuscita della serata.

Expoziție multiculturală de artă contemporană – artificii, găselnițe, schepsis-uri, comunitate narcisistă

Esposizione multiculturale di arte contemporanea – artifici, effetti, arguzie, comunita' narcisista

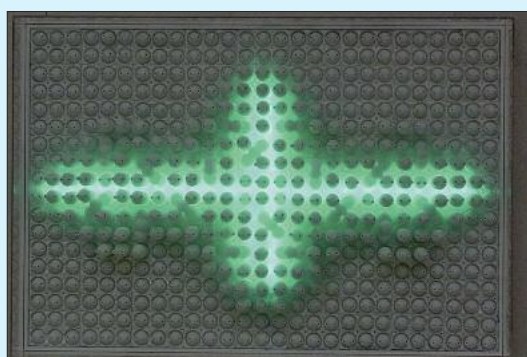
Iată că, începutul primăverii la Palatul Parlamentului din București, în consacrată Sală *Constantin Brâncuși*, se arată cu semne bune. Curatorul italian Giancarlo Carpi, prin impuls consensual cu directorul Institutului Italian de Cultură din București, Ezio Peraro, a reunit în spiritul emoției *narcisiste*, 34 de tineri artiști de diverse naționalități, precum cea română, bulgară, finlandeză, spaniolă și, desigur, italiană.

După două *peripatetice* tururi de simeză, descoperim finalmente că tema principală a expoziției este *reprezentarea omului societății contemporane*, fixat orizontal și, posibil, depersonalizat, prin mediul obiectual artificial, pe care singur și l-a creat, în care s-a îngropat și din care nu mai știe cum să iasă. Dintre cei 34 de artiști care expun și oferă soluții de salvare, 15 sunt italieni, importanți reprezentanți ai curentului NeoPopArt.

Evenimentul a fost organizat de Asociația Culturală *Studio Soligo*, sub patronajul Institutului Italian de Cultură din București și realizat în colaborare cu Art Yourself Gallery (București), Fundația Joana Grevers (București), Arosita Gallery (Sofia), Core Art Gallery (Roma) și Lantana Editore (Roma).

De sus în jos, autorii operelor de artă ilustrate aici sunt: Dan Nica, Stefano Bolcato, Daria Palotti, Cristiano Petrucci.

Adrian Chișiu

Ecco che l'inizio della primavera, al Palazzo del Parlamento di Bucarest, nella consacrată Sala *Constantin Brâncuși*, si presenta con dei buoni segnali. Il curatore italiano Giancarlo Carpi, con un impulso consensuale col direttore dell'Istituto Italiano di Cultura di Bucarest Ezio Peraro, ha riunito nello spirito dell'emozione *narcisista*, 34 giovani artisti di varie nazionalità, tra cui romeni, bulgari, finlandesi, spagnoli e, chiaramente, italiani.

Dopo due *peripatetici* giri di cornice, scopriamo finalmente che il tema principale della mostra, e' la *rappresentazione dell'uomo della società contemporanea*, fissato orizzontalmente e, possibilmente, depersonalizzato, dal medio oggettuale artificiale che si e' creato da solo, dentro il quale si e' seppellito e dal quale non sa piu' uscire. Dei 34 artisti che espongono e offrono soluzioni di salvataggio, 15 sono italiani, importanti rappresentanti della corrente NeoPopArt.

L'evento e' stato organizzato dall'Associazione Culturale *Studio Soligo*, sotto il patronato dell'Istituto Italiano di Cultura di Bucarest e realizzato in collaborazione con Art Yourself Gallery (Bucarest), Fondazione Joana Grevers (Bucarest), Arosita Gallery (Sofia), Core Art Gallery (Roma) e Lantana Editore (Roma).

Dal'alto al basso, gli autori delle opere d'arte qui illustrate sono: Dan Nica, Stefano Bolcato, Daria Palotti, Cristiano Petrucci.

CONTAMINARE 016

FEBBRAIO • MAGGIO

Addenda la o expoziție de excepție

Artiști plastici italieni și invitații lor

Plăcutul eveniment de la Palatul Parlamentului dedicat dialogului intercultural între unii reprezentanți ai minorităților naționale din țara noastră, participanți la expoziția de arte vizuale **Mozaic plastic. Artiști plastici italieni și invitații lor**, ne-a rememorat prezența de marcă a câtorva creatori cu remarcabile creații vizual-plastice, evidențiind astfel, **firul roșu** al coexistenței multicultural-armonioase.

Il piacevole evento al Palazzo del Parlamento dedicato al dialogo interculturale di alcune delle minoranze nazionali del nostro paese, presenti all'interno dell'esposizione della arti visive **Mosaico artistico, Artisti italiani e i loro invitati**, ci ha fatto tornare in mente la presenza importante di alcuni creativi che espongono opere visuali-plastiche rimarchevoli e che evidenziano così il **fil-rouge** della armoniosa coesistenza multicultural.

Artiștilor – aparținând minorității italiene precum: Angela Tomaselli, Traian Boicescu (Boninsegna), Marius Mateaș (Bolza), Mihaela Mateescu Profiriu (Culluri) sau Constantin Conghilete, li s-au alăturat Miron Topciu (minoritatea albaneză), Botar Laszlo (maghiară), Celine Ali (turcă), Danita Petcov Cuzmanov (sârbă), dar și creatorii români Eugen Holban și Mihaela Panaitescu.

S-au remarcat, de asemenea, artiștii suceveni: Viorica Ana Moruz, Călin și Gabrel Baban.

Am asistat la un *dialog* care, prin diversitatea de stiluri, simfonia cromatică și abordările tematice ample, a reușit să evidențieze influențe și sensibilități culturale ale grupului etnic din care aceștia provin.

Pe de altă parte, fiecare participant și-a evidențiat propria identitate culturală izvorâtă din apartenența sa etnică, din originile sale cunoscute sau nu. Sunt aspecte care pot fi ușor de determinat

Addendum a
un'esposizione
eccezionale

Artisti italiani e i loro invitati

Agli artisti che appartengono alla minoranza italiana tra cui Angela Tomaselli, Traian Boicescu (Boninsegna), Marius Mateaș (Bolza), Mihaela Mateescu Profiriu (Culluri) o Constantin Conghilete, si sono affiancati Miron Topciu (minoranza albanese), Botar Laszlo (ungherese), Celine Ali (turca), Danita Petcov Cuzmanov (serba), ma anche i creatori romeni Eugen Holban e Mihaela Panaitescu.

Si sono distinti, ugualmente, gli artisti di Suceava: Viorica Ana Moruz, Călin e Gabrel Baban.

Abbiamo assistito a un *dialogo* che, grazie ai diversi stili, alla sinfonia cromatica e agli ampi approcci tematici, e' riuscito a evidenziare influenze e sensibilita' culturali dei gruppi etnici da cui questi provengono.

D'altra parte, ogni partecipante ha evidenziato la propria identita' culturale scaturita dalla sua appartenenza etnica, dalle sue origini, conosciute o meno. Sono aspetti che possono essere facilmente determinati dell'osservatore avveduto. Non era difficile rendersi conto, davanti a un quadro, che l'autore apparteneva alla minoranza turca, ad esempio. Oppure, guardando il paesaggio veneziano, scoprire che il pittore Marius Bolza ha un'ascendenza italiana o che Botar Lazlo e' di origine ungherese.

Provate a guardare con attenzione i quadri degli artisti, riprodotti a fianco. Sarebbe un piacevole esercizio d'identificazione delle origini etniche degli artisti che espongono e, forse, delle

de către privitorul avizat. Nu era greu să-ți dai seama, stând în fața unui tablou, că autorul aparține minorității turce, de exemplu. Apoi, privind peisajul venețian, să descoperi că pictorul Marius Bolza are ascendență italiană sau că Botar Laszlo este de origine maghiară.

Încercați să priviți cu atenție tablourile artiștilor, reproduse mai jos. Ar fi un plăcut exercițiu de identificare a originilor etnice ale artiștilor expozanți și, poate, a diverselor influențe culturale în compozițiile plastice ale celor 14 artiști care au acceptat provocarea de a nu ține cont de diferențe și au expus împreună. Rezultatul a fost unul de bun gust și armonie de la primul contact vizual cu expoziția din spațioasa Sală Constantin Brâncuși de la Palatul Parlamentului.

Reușita manifestării culturale rezidă în diversitatea creației plastice a celor 14 artiști vizuali, care au acceptat provocarea prezenței sub aceeași generoasă umbrelă a RO.AS.IT., rezultatul fiind cel al unei multiculturalități armonioase.

Folosim acest prilej ca să aducem mulțumiri speciale domnului Secretar de Stat Amet Aledin, pentru contribuția sa la reușita evenimentului, prin sprijinul acordat acestui proiect cu o componentă interculturală de anvergură.

Mulțumim, totodată, tuturor acelorora care au participat la amenajarea expoziției: Mihaelei Mateescu Profiriu și Angelei Tomaselli, precum și colaboratorilor RO.AS.IT. care au ajutat la panotarea și dispunerea tablourilor.

Ioana Grosaru

diverse influențe culturale nelle composizioni artistiche dei 14 artisti che hanno accettato la provocazione di non tenere conto delle differenze e di esporre insieme. Il risultato è stato di buon gusto e armonia dal primo contatto visivo con l'esposizione nella Sala Constantin Brâncuși al Palazzo del Parlamento.

Il successo della manifestazione culturale risiede nella varietà della creazione artistica dei 14 artisti visivi, i quali hanno accettato la provocazione della presenza sotto lo stesso generoso ombrello di RO.AS.IT., col risultato di una multiculturalità armoniosa.

Usiamo quest'occasione per portare speciali ringraziamenti al signor Segretario di Stato Amet Aledin, per il suo contributo al successo dell'evento, per il sostegno dato a questo progetto con una componente interculturale di ampio respiro.

Ringraziamo, inoltre, tutti quelli che hanno partecipato alla realizzazione della mostra: Mihaela Mateescu Profiriu e Angela Tomaselli, così come i collaboratori RO.AS.IT. che hanno aiutato alla sistemazione e alla disposizione dei quadri.

1. Celine Ali, Orașul vechi
2. Mihaela Mateescu Profiriu, Maica Domnului Glicofilusa
3. Marius Mateas, Magnolii
4. Călin Baban, Promenade in Amsterdam III
5. Gabrel Baban, Fânar cu șiregle
6. Eugen Holban, Anotimp
7. Mihaela Panaitescu, Invitație la vals
8. Danita Petcov Cuzmanov, Compoziție florală
9. Angela Tomaselli, Ritmuri medievale
10. Botár László, Aspirații
11. Traian Boicescu, Nanostructură
12. Viorica-Ana Moruz, Vărsător
13. Miron Topciu, Moartea mesagerului
14. Constantin Conghilete, Bahus

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

David Crescenzi

la pupitrul Orchestrei Naționale Radio

Dirijorul italian David Crescenzi, director artistic și dirijor principal al Operei din Cairo, s-a aflat, de curând, la pupitrul Orchestrei Naționale Radio, interpretând *Stabat Mater* de Gioachino Rossini.

Lucrarea, inspirată de imnul religios catolic de secol XIII – *Stabat Mater Dolorosa*, este închinată Fecioarei Maria și suferințelor îndurate de aceasta în timpul crucificării lui Iisus Hristos.

Sub bagheta maestrului David Crescenzi, orchestra, soliștii și corul s-au întrecut pe ei înșiși redând perfect patosul lucrării, îmbogățind prin muzicalitate interpretativă partitura rossiniană și ridicând tensiunea emoțională a audienței la cote maxime de participare.

Soliști au fost: soprana Sorina Munteanu, mezzosoprana Antonela Barnat, tenorul Adrian Dumitru și baritonul Cristian Hodrea.

Corul *Academic Radio*, pregătit pentru prima oară de noul său dirijor, Ciprian Țuțu, a contribuit din plin la succesul acestui concert sublim.

În aceeași seară, am ascultat la Sala Radio și *Concertul în la minor pentru pian și orchestră* de Schumann, în interpretarea solistică a pianistei Dana Borșan. O frumoasă lucrare a curentului muzical romantic, concertul a avut premiera absolută în 1846, în interpretarea solistică a soției compozitorului, apreciată pianistă Clara Schumann.

Spectatorii din Sala Radio, plină până la refuz în acea seară de muzică divină, au ovaționat îndelung performanța tuturor artiștilor implicați și au părăsit sala cu regretul de a nu fi căpătat un bis.

Și puțină istorie. Premiera absolută a lucrării *Stabat Mater* a avut loc la Paris, în 1842 și a fost un triumf. În același an, a avut loc și premiera italiană a partiturii, la Bologna, sub bagheta celebrului compozitor Gaetano Donizetti, evenimentul bucurându-se de același succes ca la Paris. Însuși Donizetti scria: *Entuziasmul publicului este imposibil de descris. Chiar și la repetiția generală, la*

care Rossini a asistat, în mijlocul zilei, a fost însoțit spre casă de peste 500 de spectatori care îl ovaționau. Același lucru s-a petrecut după premieră, sub fereastra lui Rossini, dat fiind că acesta nu își făcuse apariția în sala de concert.

David Crescenzi a fost numit, începând din septembrie 2014, director artistic și dirijor principal al Operei din Cairo. În iulie 2015 a dirijat *La Bohème* de Puccini la Festivalul de Vară al Arenei *Sferisterio* din Macerata. În ianuarie 2012 a întreprins un turneu în Germania și Franța cu Bergische Symphoniker; iar în același an a colaborat cu Opera din Rio de Janeiro și a fost dirijor al Festivalului de la Solothurn, Elveția.

În anul 2011 a întreprins un admirabil turneu în Italia, la pupitrul orchestrei Filarmonicii Marchigiana, avându-l ca solist pe celebrul violonist Uto Ughi.

Dintre realizările sale cele mai semnificative la Opera din Cairo, amintim că, între anii 1998 și 2003, a pregătit și dirijat *Bărbierul din Sevilla*,

Contract de căsătorie și *Domnul Bruschino* de Rossini, *Elixirul dragostei* de Donizetti, *Tosca* de Puccini, *Bal mascat*, *Aida* și *Rigoletto* de Verdi.

David Crescenzi nu este la prima sa colaborare cu instituții românești de cultură. Din anul 2002 a dirijat numeroase spectacole la Opera Națională Română din Timișoara. A dirijat, de asemenea, în cadrul Operei Naționale București, al Operei Naționale Române din Cluj-Napoca, al Operei Naționale Române din Iași și al Orchestrei Naționale Radio din București.

Gabriela Tarabega

Pornind de la o fotografie.

Un monument uitat

Povestea acestui articol începe de la o fotografie găsită de verișoara mea într-o cutie cu amintiri, pe care le privim adeseori cu nostalgie și dor pentru cei care nu mai sunt alături de noi. Din fotografie ne privesc bunicii și mamele noastre.

Privind cu mai multă atenție una din fotografii, m-am întrebat unde se află oare clădirea din fundal, care seamănă cu Cercul Militar din București. Niciunul din cei pe care i-am întrebat nu recunoștea clădirea. Răspunsul a venit de la prietena mea, jurnalista Gabi Popescu.

Era splendida clădire a Palatului Artelor de care nu auzisem până atunci. Așa că m-am gândit să scriu despre începutul și dispariția acestui minunat edificiu.

Cu ocazia sărbătoririi celor 40 de ani de domnie ai regelui Carol I, în 1906, a fost inaugurată Expoziția Generală a României. Locul ales a fost pe Dealul Filaret, unde peisagistul Eduard Redont a imaginat un parc care a găzduit 165 de pavilioane dedicate prezentării dezvoltării României între anii 1866-1906.

Inițiativa realizării parcului expozițional a aparținut lui Alexandru Lahovari, care era Ministrul Domeniilor, iar Comisar General al expoziției a fost dr. C.I. Istrati, a cărui statuie se afla în fața Pavilionului industriei. Poarta acestei grandioase expoziții (practic, un mic orașel) era în forma unui arc de triumf pe care se puteau citi cuvintele: *Credință, prevedere, muncă, economie, știință,*

pricepere, voință, cultură; Expozițiunea Generală 1866-1906.

În centrul complexului se afla Palatul Artelor – *Muzeul trecutului nostru* – destinat conservării valorilor perene ale poporului român. În apropiere a fost ridicat un castel de apă cunoscut sub denumirea de *Cetatea lui Vlad Țepeș* – în fapt, o replică în miniatură a Cetății Poenari, ctitorie a domnitorului.

În apropierea Palatului se aflau trei sculpturi, care reprezentau personajele unei legende conform căreia doi frați gemeni iubeau aceeași fată – doi *Giganți* care stăteau față în față și, între ei, *Frumoasa Adormită*. *Giganții* erau opera marilor sculptori Dimitrie Paciurea și Karl Storck, iar *Frumoasa Adormită* aparținea lui Filip Marin. Acum, *Frumoasa Adormită* se află în Parcul Herăstrău. Tot atunci s-au construit și Arenele Romane, unde a avut loc inaugurarea mării expoziții. Cu această ocazie, viceprimarul Romei a dăruit Bucureștiului o copie a *Lupoacei Capitoline*, amplasată, inițial, în interiorul Palatului Artelor și mutată de-a lungul anilor în diferite locuri ale Capitalei, ajungând, în prezent, vis-à-vis de Biserica *Sfântul Gheorghe*.

În 1923, în fața Palatului Artelor, a fost amplasat „Monu-

mentul Ostașului Necunoscut”. Minunatul palat a fost opera inginerilor Grant și Perlasca. În 1919, clădirea trece în administrarea Ministerului de Război, devenind muzeu militar.

În 1923 are loc aici un incendiu, urmat de o altă lovitură dată de cutremurul din 1940, motive care au dus la demolarea palatului în anul 1943.

În 1963 în locul Palatului Artelor a fost ridicat „Monumentul eroilor luptei pentru libertatea poporului și a patriei”. Ideea a aparținut inițial, încă din 1942, lui Alexandru Tzigara-Samurcaș (care a proiectat și Muzeul Țăranului Român), proiect aprobat de Mareșalul Ion Antonescu. Proiectul viza reconstruirea monumentului triumfal de la Adamclisi – *Tropheum Traiani*. Ideea lui Samurcaș a fost abandonată, dar reluată, în cu totul altă manieră și cu alt scop.

În acest nou Mausoleu, a fost depus, după moartea sa, Gheorghe Gheorghiu Dej, apoi dr. Parhon, dr. Petru Groza și alți foști demnitari comuniști.

Mihaela Mateescu Profiriu

FEBBRAIO • MAGGIO 25

În perioada 22-23 martie 2016, la Radisson Blu Hotel, în Sala Atlas Ballroom, din București, a avut loc cel mai important forum central-european de arhitectură de interior, prezidat de arh. Șerban Țigănaș, președintele Ordinului Arhitecților din România.

Au fost aduse în dezbateri teme legate de îmbunătățirea calității vieții și modul pozitiv în care aceasta poate influența mediul social, precum și rolul arhitecturii și al designului de interior în mediile de învățare, de sănătate și de muncă. Cu această ocazie au fost promovate numeroase produse și servicii precum sticla termică, acoperișurile inteligente, sistemele de iluminare, instalațiile modulate etc.

Evenimentul a fost organizat de Asociația Culturală PROEvent, ABplus Events și Ordinul Arhitecților din România în parteneriat cu Universitatea de Arhitectură și Urbanism *Ion Mincu*, Institutul Italian de Cultură din București, Institutul Francez din București, Ambasada Sloveniei și Ambasada Finlandei.

Italia și-a dovedit din nou excelența în domeniu prin reprezentantul său, arhitectul Carlo Berarducci (foto stânga, jos), finalist – 2015 *INSIDE - Restaurants*, care a prezentat proiectul unui bar realizat într-o rafinată viziune futuristă, ambientată clar-obscur intens.

În program a figurat, de asemenea, arhitectul Robby Cantarutti, câștigător – 2015 *Leaf Awards - Residential Building of the Year - Single Occupancy*, cu proiectul *Riverside Cabin* – propunând o rezolvare stilistică de excepție a unui spațiu ambiental pentru o singură persoană. Desigur, ne-au captat atenția și îi așteptăm cu noi realizări de marcă la viitoarele manifestări ale forumului GIS.

Adrian Chișiu

Tra il 22 e il 23 marzo 2016, al Radisson Blu Hotel, nella Sala Atlas Ballroom, a Bucarest, ha avuto luogo il più importante Forum centro-europeo di architettura d'interni, presieduto dall'architetto Șerban Țigănaș, presidente dell'Ordine degli Architetti della Romania.

Sono stati dibattuti temi legati al miglioramento della qualità della vita e del modo positivo in cui questa possa influenzare l'ambiente sociale, come anche il ruolo dell'architettura del design d'interni negli ambiti dell'insegnamento, della salute e del lavoro. In questa occasione sono stati promossi numerosi prodotti e servizi come il vetro termico, i tetti intelligenti, i sistemi di illuminazione, le installazioni modulari etc.

L'evento è stato organizzato dall'Associazione Culturale PROEvent, ABplus Events e l'Ordine degli Architetti della Romania in collaborazione con l'Università di Architettura e Urbanistica *Ion Mincu*, l'Istituto Italiano di Cultura di Bucarest, l'Istituto Francese di Bucarest, l'Ambasciata Slovena e l'Ambasciata Finlandese.

L'Italia ha dimostrato di nuovo la sua eccellenza nel campo grazie al suo rappresentante, l'architetto Carlo Berarducci (foto sinistra, giu'), finalista – 2015 *INSIDE - Restaurants*, il quale ha presentato il progetto di un Bar realizzato in una raffinata visione futurista, intensamente ambientata nel chiaro-scuro.

Nel programma ha figurato anche l'architetto Roby Cantarutti, vincitore – 2015 *Leaf Awards - Residential Building of the Year - Single Occupancy*, col progetto *Riverside Cabin* – proponendo una soluzione stilistica di eccezione di uno spazio ambientale per una singola persona. Certamente hanno attratto la nostra attenzione e li aspettiamo con nuove opere di valore alle future manifestazioni del Forum GIS.

Ziua Europei sărbătorită cu cântec, joc și voie bună

Și anul acesta, de 9 mai, cetățenii români au sărbătorit, din nou, cu bucurie, Ziua Europei în multe din orașele țării. Deoarece noi am fost prezenți la manifestările organizate, cu acest prilej, doar la Ploiești și București, vom vorbi numai despre acestea.

Alfabetul conviețuirii, la Ploiești

Ajuns la cea de-a IV-a sa ediție, Festivalul *Alfabetul conviețuirii*, organizat de Uniunea Elenă din România la Ploiești, în perioada 6-8 mai a.c., și dedicat *Zilei Europei*, a adus la rampă un strălucitor spectacol al minorităților naționale din țara noastră. Festivalul a demonstrat, o dată în plus, faptul că etnicii minoritari din România dețin un tezaur de cultură, care sporește prin consistență, diversitate și bogăție, patrimoniul cultural milenar al țării de adopție.

Festivalul a fost încă o dovadă că membrii comunităților etnice sunt împreună, că dezvoltă relații de prietenie, toleranță și deschidere spre dialog. După cum sublinia și dl Amet Aledin, Secretar de stat la Departamentul pentru Relații Interetnice al Guvernului României: *În cadrul unor întâlniri de acest tip, ne simțim ca între prieteni, iar prietenia duce la unitate. Ansamblurile prezente în Festival contribuie la punerea în valoare a culturii, tradițiilor și obiceiurilor specifice fiecărei etnii participante. Păstrarea acestor valori duc implicit la conservarea identității etnice. Cei care-și pierd identitatea, vor pieri din istorie.*

În intervențiile lor, ceilalți vorbitori, printre care i-am remarcat pe dl deputat Dragoș Gabriel Zisopol, președintele Uniunii Elene și sufletul festivalului, dna Irina Cajal, Subsecretar de stat în Ministerul Culturii, dna Ioana Grosaru, președinta RO.AS.IT., dna deputat Oana Manolescu, președinta Asociației Liga Albanezilor ș.a. au apreciat, la rândul lor, că acest festival favorizează o activitate interetnică constantă, cu o contribuție semnificativă la dezvoltarea deschiderii către dialog și a unei bune colaborări între etnii.

Standul RO.AS.IT.
de la Ploiești

Organizațiile etnice participante s-au străduit să aducă la rampă cele mai bune formații artistice pe care le au, cu dansuri și evoluții muzicale noi, participanții expunând cu mândrie costume tradiționale, care au adus un plus de culoare și de vioșie spectacolelor prezentate.

Spectatorii, care au umplut sala până la refuz, s-au bucurat de trei zile de muzică, dans și voie bună.

Ansamblul Kymata al
Uniunii Elene, filiala
Prahova

Ansamblurile Allodola
și Di nuovo insieme ale
RO.AS.IT., în Cișmigiu

Festivalul *Alfabetul conviețuirii* a fost deschis de Ansamblul *Di nuovo insieme* al Asociației Italienilor din România – RO.AS.IT., dansatorii au defilat, mai întâi, în costumele lor noi (cu care i-a dotat anul acesta RO.AS.IT.) interpretând, apoi, săltărețe tarantele și alte dansuri tradiționale italiene pline de voieșie. Aplauzele au fost pe măsura talentului și perfecțiunii interpretărilor.

Următoarea ieșire la scenă a fost cea a gazdelor, adică a Uniunii Elene din România. Ansamblul *Kymata* al elenilor prahoveni ne-a încântat cu muzică și dansuri din patru zone specifice ale Eladei, încheind cu de-acum celebrul sirtaki, în aplauzele furtunoase ale asistenței.

Partea a doua a spectacolului din prima zi de Festival a fost rezervată Orchestrei Filarmonicii „Paul Constantinescu” din Ploiești, avându-l la pupitrul dirijoral pe directorul acestei apreciate instituții, maestrul Vlăduț Mateescu.

În următoarele două zile au urcat pe scenă ansambluri și formații muzicale ale celorlalte 18 minorități naționale recunoscute în România. Dintre formațiile de dansuri s-au detașat, în mod clar, prin virtuozitate, grație, costume și poftă de joc: Ansamblul *Di nuovo insieme* al RO.AS.IT., cele trei ansambluri grecești – *Kymata*, *Olympos* și *Asteria*, Ansamblul rușilor-lipoveni – *Tibii Dunai*, și grupul folcloric *Holubok* al rutenilor.

A impresionat și a emoționat, în mod deosebit, Ansamblul *Serenada* al etnicilor albanezi, cu vocile

lor calde, perfect armonizate, transmițând publicului nostalgia după Korça lor natală. Aceeași impresie puternică a făcut-o și corala feminină a rușilor-lipoveni, care a interpretat, printre altele, un tânguitor cântec strămoșesc de dor de meleagurile natale și de iubitul rămas undeva, departe. Nu de mai puțin succes s-a bucurat consilierul pentru romi al Primăriei Municipiului Ploiești, apariție scenică epatantă, care, dotat cu o voce puternică, penetrantă, a cântat în limba romani și i-a îndemnat pe romi *să poarte mai departe numai ce-i frumos în neamul ăsta*.

Așadar, am fost din nou martori ai unui festival al minorităților naționale din România, o reușită artistică și organizatorică, menită să valorifice frumusețea, bogăția și diversitatea culturală ale etnicilor minoritari. Felicitări organizatorilor și tuturor asociațiilor minorităților naționale participante la acest mare festival.

Târg și spectacol multicultural, la București

Bucureștenii au petrecut de *Ziua Europei* în Parcul Cișmigiu, unde, din inițiativa Primăriei Municipiului în parteneriat cu Centrul InfoEuropa al Ministerului Afacerilor Externe au

fost organizate, de către ambasadele statelor membre ale UE, concerte, spectacole și standuri de prezentare (cu vânzare) de cărți, publicații periodice, materiale promoționale și diverse produse alimentare specifice fiecărei țări (în linia temei Expoziției Milano 2015 – *Hrănirea planetei*).

Așadar, vizitatorii s-au plimbat și au avut posibilitatea să vadă, în rotonda din centrul parcului, denumită *Piața statelor membre UE*, standurile prezentate de fiecare dintre cele 28 de state membre ale Uniunii Europene, precum și pe cele ale unor organizații ale minorităților naționale din România. La standuri, li s-au dat acestora și informații privitoare la culturile europene, precum și la ofertele turistice ale țărilor participante la târg.

Momente artistice de neuitat au prezentat: România – muzică și dansuri tradiționale din Moldova, Oltenia, Muntenia, Maramureș, Dobrogea etc.; Irlanda – dansuri tradiționale – *Irish Way* și muzică live interpretată de trupa *The Sorted Session*; Grecia – muzică și dansuri tradiționale cu ansamblurile *Kymata* și *Apollon Band*; Italia – muzică cu Antonio Furnari și Ansamblul *Mandi Pana*.

Asociația Italienilor din România – RO.AS.IT. a participat și la această sărbătorire, amenajând împreună cu Institutul Italian de Cultură din București standul de prezentare, în

cadru al căruia a fost promovată Italia, în general, cultura italiană și activitatea institutului italian, cursurile de limbă italiană, Școala „Aldo Moro” ș.a. RO.AS.IT. și-a prezentat producția editorială, publicațiile periodice (ziare și reviste), materiale promoționale, *Rețetarul italo-român* și costume tradiționale. De un deosebit succes la public s-au bucurat revista *Siamo di nuovo insieme* și rețetele culinare. Totodată, RO.AS.IT. a susținut, alături de formațiile artistice ale statelor membre, un spectacol de dansuri tradiționale ale ansamblurilor sale: *Allodola* și *Di nuovo insieme*, care au cucerit asistența. Aplauzele au fost pe deplin meritate.

Gabriela Tarabega

Ansamblul
Di nuovo insieme,
în haine noi

Educație și formare într-o Europă inteligentă

Dacă îi vorbești unui om într-o limbă pe care o înțelege, cuvintele tale vor ajunge la mintea lui. Dacă îi vorbești în propria lui limbă, cuvintele ajung la inima lui.

Nelson Mandela

Limba maternă și cultura sunt componente esențiale în procesul de definire a unei minorități naționale. Însușirea limbii materne precum și utilizarea ei ca mijloc de comunicare contribuie la conservarea și perpetuarea identității fiecărei minorități. Educația multilingvă ce include studiul limbii materne, al limbii naționale și al altor limbi internaționale constituie punctul de plecare al unei strategii de dezvoltare durabilă, obiectiv al Strategiei *Europa 2020* – creșterea inteligentă, durabilă și incluzivă – (*Educația și formarea într-o Europă inteligentă, durabilă și incluzivă* – Comisia Europeană).

Conferința Generală UNESCO, din 17 noiembrie 1999, a proclamat ziua de 21 februarie ca *Zi Internațională a Limbii Materne*. Cu acest prilej, statele membre UNESCO s-au angajat să contribuie la protecția și revigorarea bogatei diversități culturale prin promovarea limbilor ca formă de comunicare, interacțiune și înțelegere între diferite popoare.

Ca în fiecare an, cu prilejul *Zilei Internaționale a Limbii Materne*, Ministerul Educației Naționale și Cercetării Științifice – Direcția Minorități, alături de partenerii săi, Departamentul pentru Relații Interetnice din cadrul Guvernului României și Reprezentanța Comisiei Europene în România, la sediul căreia a fost lansată cea de **a treia ediție** a proiectului *Călătoria mea multiculturală*.

Dacă în trecut educația însemna transmitere de înțelepciune și standardizare, astăzi educatorul trebuie să fie inventiv și vizionar.

Elevii noștri sunt deosebit de talentați și trebuie doar să-i încurajăm să fie creativi, să le dăm ocazia de a fi inovativi și să îi pregătim pentru o lume în schimbare, pentru profesii ale viitorului, pentru tehnologii care nu au fost încă descoperite și alte probleme greu de anticipat.

Proiectul, prin cele două secțiuni ale sale, dedicate elevilor și cadrelor didactice, își propune încurajarea dialogului intercultural dintre majoritari și minorități, prin diverse activități practice sau nonformale, este un exemplu de multicultură și multilingvism. Acesta va contribui la dezvoltarea de competențe transversale, atât de necesare pentru o piață a muncii în care angajatorii nu găsesc forță de muncă specializată, iar școlile nu oferă absolvenților competențele necesare.

Temele diferă de la o ediție la alta, astfel:

Ediția I: Tradiții și obiceiuri ale minorităților naționale;

Ediția a II-a: Drepturile minorităților naționale (pe două secțiuni: profesori și elevi).

Fiecare dintre aceste ediții promovează valorile culturale ale minorităților, limba maternă ca formă de comunicare, interacțiune și înțelegere reciprocă.

Pentru ediția I am ales ca temă: **Meseriile tradiționale ale minorităților**.

Secțiunea elevi este cuprinsă în Calendarul concursurilor școlare naționale finanțate de Ministerul Educației Naționale și Cercetării Științifice. Echipе multietnice (reprezentanți ai minorităților și ai majorității), formate din minimum 10 elevi, vor fi implicate în desfășurarea unor activități nonformale sau practice, mese rotunde, dezbateri, ateliere practice. Aici își vor face cunoscute meseriile și obiectele tradiționale ale minorității din care provin și vor transmite un mesaj factorilor responsabili pentru păstrarea patrimoniului cultural al fiecărei minorități. Acti-

municipiul București. Această etapă se va desfășura în cadrul programului *Școala altfel: Să știi mai multe, să fii mai bun!* Etapa națională va avea loc la Bistrița Năsăud, în perioada 26-29 mai 2016.

Secțiunea profesori a devenit un real spațiu intercultural, începând cu ediția a II-a.

Cadrele didactice coordonatoare, prezente la etapa națională, au beneficiat de programul de formare: *Educație interculturală pentru o școală nouă*, program acreditat de Casa Corpului Didactic București, având într-un singur an peste 500 de participanți, în nouă locuri diferite din țară.

vitățile se vor desfășura în limba română și se vor finaliza la fiecare nivel astfel: primar – o poveste; gimnazial – o scenetă; liceal – un interviu sau un film despre o meserie ori un obiect tradițional. Oricare ar fi prezentarea meseriei sau obiectului ales în concurs, acesta va reflecta modul în care tânăra generație își păstrează tradiția, o face cunoscută și învață să aducă, în prezent, trecutul pentru viitor.

Încurajarea învățării limbilor materne la orice vârstă și cunoașterea cât mai multor limbi străine le facilitează elevilor accesul la viitoare locuri de muncă și contribuie la dezvoltarea profesională și personală a fiecăruia dintre ei.

Înscrierile la etapa județeană a concursului se vor face prin inspectoratele școlare județene și din

Pentru această ediție am propus participarea cadrelor didactice coordonatoare la o dezbateri cu tema: *Interculturalitatea – noi perspective în învățământul românesc*, care se va referi, cu precădere, la metode de învățare culturală și la relația profesor-elev-comunitate.

Lansarea proiectului pentru cea de-a III-a ediție a fost găzduită de Reprezentanța la București a Comisiei Europene, într-un spațiu prietenos și în prezența tuturor acelor care sunt implicați continuu în dezvoltarea spiritului de integrare culturală a minorităților, și anume: Departamentul de Relații Interetnice al Guvernului României, Direcția Minorități a Ministerului Educației Naționale și Cercetării Științifice, organizațiile reprezentative ale minorităților naționale, Casa Corpului Didactic București, profesori și formatori – vectori ai multiplicării inițiativelor de promovare a interculturalității.

În încheiere, mulțumim tuturor celor implicați – direct sau indirect – în acțiunile comune care au ca obiectiv conștientizarea și integrarea culturală, sperând să dezvoltăm, prin toate activitățile viitoare, rețeaua de profesioniști dedicați acestui domeniu.

File de jurnal italian Pagine di diario italiano

Revino la Sorrento Torna a Sorrento*

„Acolo unde marea strălucește
Și vântul suflă tare
Pe o veche terasă
Lângă golful din Sorrento...”

În 1986, o ofertă foarte atractivă ne-a permis, mie și soției mele, să petrecem o săptămână într-un hotel de lux la Sorrento, pe faleza ce domină Golful Napoli. Nu era chiar la *Excelsior Vittoria*, clasat 5* Lux, dar Hotelul *Bristol* are o vedere la fel de magnifică și, în plus, de pe balconul camerei vedeam... Hotelul *Excelsior*!

Desigur că, în afara excursiilor clasice (Pompei, Herculaneum, Positano, Amalfi etc.), am petrecut cam o jumătate de zi și la Hotelul *Excelsior*.

Acolo ai ce vedea și ce face! Nu numai că vizitarea diferitelor edificii, cu decorațiunile lor istorice din secolul XIX, îți ia multă vreme, dar simpla privire a Golfului de pe terasă te poate ocupa... câteva ore, admirând jocurile și evoluția luminii, strălucirea mării, orașul Napoli la orizont, ce apare sau dispare în funcție de modul în care defilează norii pe cer, vapoarele care trec, mai repede (aliscafi) sau mai încet (vapoare cu pânze), insula Ischia sau vulcanul Vezuviu, desenate pe cer ca un decor de teatru...

Și ajunge să comanzi un ceai, în cazul meu un „capuccino”, ca să poți lenevi acolo... cât ai poftă!

Bineînțeles că în 1986 nu știam nimic despre sejurul lui Caruso în acest hotel și cu atât mai puțin despre Lucio Dalla. Iar celebra melodie „Caruso” tocmai fusese scrisă! De atunci, însă, acest refren a făcut înconjurul lumii fiind interpretat de cei mai celebri cântăreți pop sau de muzică clasică, precum Luciano Pavarotti, Maria

«Qui dove il mare luccica
E tira forte il vento
Sulla vecchia terrazza
Davanti al golfo di Sorrento...»

Nel 1986, un'offerta molto attraente ci ha permesso di trascorrere una settimana in un albergo di lusso a Sorrento, sulla falesia che domina il Golfo di Napoli. Non era proprio all'*Excelsior Vittoria*, classificato 5* Lusso, ma l'Hotel *Bristol* ha una vista ugualmente magnifica, e in più dal balcone della camera vedevo... l'Hotel *Excelsior*!

Certamente oltre alle classiche escursioni (Pompei, Ercolano, Positano, Amalfi etc.), ho trascorso una mezza giornata all'Hotel *Excelsior*.

Lí ne hai di cose da vedere e da fare! E non solo la visita dei vari edifici, con la loro storica decorazione del '900, che ti porta via tanto tempo, ma già la semplice vista del Golfo dalla terrazza ti può portare via... qualche ora, ammirando i giochi e le evoluzioni della luce, il luccichio del mare, la città di Napoli all'orizzonte che appare e scompare a seconda di come le nuvole sfilano nel cielo; le navi passano, più velocemente (aliscafi) o più adagio (barche a vela), l'isola di Ischia o il Vesuvio, disegnati nel cielo come una scenografia teatrale...

E basta ordinare una tisana, nel mio caso un «capuccino», per far pigrizia lì... quanta ne hai voglia.

Certo che nel 1986 non sapevo nulla del soggiorno di Caruso in quest'albergo e ancor meno di quello di Lucio Dalla. E la celebre canzone «Caruso» era appena stata scritta! Da allora, però, questo ritornello ha fatto il giro del mondo interpretato dai più celebri cantanti pop

* „Revino la Sorrento”: melodie napoletană, compusă în 1905 de Ernesto de Curtis, cu textul în dialect napolitan, scris de fratele lui, Giambattista.

* «Torna a Sorrento»: melodia napoletană, compusă în 1905 de Ernesto de Curtis, col testo în dialetto napoletano scritto da suo fratello, Giambattista.

Farantouri, Mina, Andrea Bocelli, Ana Belén, Julio Iglesias, Lara Fabian, Céline Dion, Florent Pagny, Laura Pausini și mulți alții.

Se pare că Lucio Dalla a povestit într-un interviu istoria acestui cântec. Lucio, obligat de o furtună să se adăpostească în portul Sorrento, și-a luat o cameră la *Excelsior Vittoria*. Întâmplarea a făcut să i se atribuie tocmai camera în care locuise Enrico Caruso chiar înainte de a muri. Camera aceasta a rămas neschimbată din anii '20 până azi, cu mobilele, decorația interioară, chiar și cu pianul pe care le-a cunoscut Caruso!

Proprietarii hotelului, descendenți ai familiei Fiorentino, posesorii acestui edificiu încă de la înființarea sa în 1834, cunosc foarte bine istoria clădirii, care a văzut trecând pe acolo, personaje ilustre precum Richard Strauss, Otto von Bismarck, Ludovic II de Bavaria, Sissi și alte capete încoronate, precum și, mai aproape de timpurile noastre, Sophia Loren, Luciano Pavarotti ș.a.

Astfel, ei i-au povestit lui Lucio Dalla că, în ultimile zile ale vieții, Caruso s-a amoretat de o tânără căreia îi dădea lecții de canto și care avea „quegli occhi verdi come il mare”. Dalla, impresionat de istoria dramatică a celebrului cântăreț de operă, a scris melodia „Caruso”, în care revin teme tipice napolitane, ba chiar, în refren, poate fi recunoscută o temă locală din anii '30.

De atunci însă, melodia lui Lucio Dalla

*... îmi sună mereu în urechi,
cu veșnica-i melancolie
... un basm din zilele vechi. ***

Cum aș fi putut, deci, trece prin Sorrento fără să mă opresc la Hotelul *Excelsior*? Cu atât mai mult cu cât, între timp, am văzut la Montevideo, la Teatro Solis, afișul turneului întreprins de *Compania Lirica Italiana* în 1901, unde Enrico Caruso cânta sub bagheta lui Arturo Toscanini, având-o ca parteneră pe celebra soprană româncă Hariclea Darclee!

A fost un moment de emoție profundă! În 26 de ani aproape nimic nu s-a schimbat în acest loc! Poate doar tapiseria unor săli sau lumina mai discretă azi decât atunci! Dar terasa, cu busturile de marmură ale împăraților romani, a rămas neschimbată.

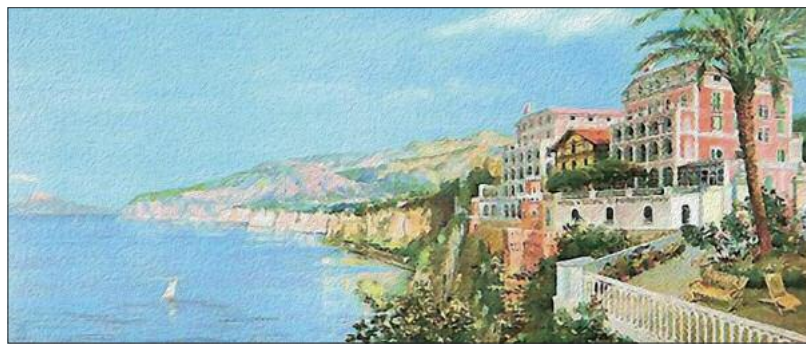
Însă chiar și acolo mă aștepta o surpriză!

Privind în josul falezei, am descoperit un splendid vas cu pânze. Silueta lui îmi părea familiară! Și imediat am recunoscut faimosul *Sea Cloud*, poate cea mai frumoasă corabie cu pânze pe care-am văzut-o în viața mea, deși le cunosc pe mai toate cele care navighează azi pe mările

o di musica classica, come Luciano Pavarotti, Maria Farantouri, Mina, Andrea Bocelli, Ana Belén, Julio Iglesias, Lara Fabian, Céline Dion, Florent Pagny, Laura Pausini e molti altri.

Pare che Lucio Dalla abbia raccontato in un'intervista la storia di questa canzone. Lucio, obbligato a ripararsi da una tempesta nel porto di Sorrento, ha preso una stanza all' *Excelsior Vittoria*. Il caso volle che gli dessero proprio la stanza in cui aveva soggiornato Enrico Caruso proprio prima di morire. Questa stanza e' rimasta intonsa dagli anni '20 sino ad oggi, con i mobili, le decorazioni interne, e persino col pianoforte che Caruso ha conosciuto!

I proprietari dell'albergo, i discendenti della famiglia Fiorentino, che posseggono questo edificio fin dalla sua costruzione nel 1834, conoscono molto bene la storia del palazzo, che

ha visto passare lì personaggi illustri come Richard Strauss, Otto von Bismarck, Ludovico II di Bavaria, Sissi e altre teste coronate, come anche, più vicino ai nostri tempi, Sophia Loren, Luciano Pavarotti etc.

Così loro hanno raccontato a Lucio Dalla che, nei suoi ultimi giorni di vita, Caruso si è innamorato di una giovane a cui dava lezioni di canto e che aveva «quegli occhi verdi come il mare». Dalla, impressionato dalla storia drammatica del celebre cantante d'opera, ha scritto la canzone «Caruso», in cui ritornano temi tipici napoletani, e addirittura, nel ritornello, può essere riconosciuto un tema locale degli anni '30.

Da allora, però, la canzone di Lucio Dalla

*... mi risuona sempre nelle orecchie,
con eterna melancolia
... una storia dei tempi andati.*

Hotelul Excelsior într-o acuarelă istorică și o fotografie de azi
L'Hotel Excelsior in un acquarello storico e in una fotografia attuale

** Fragment din „Lorelei” de Heine în traducerea lui Șt. O. Iosif

Statuia celebrului muzician de Curtis în centrul orașului Sorrento

La statua del celebre musicista de Curtis, nel centro della città Sorrento

globului. Numai că *Sea Cloud* nu participă niciodată la regatele organizate în ultimii ani, cu ocazia oricărui eveniment maritim internațional (aniversarea independenței Americii, 1986 la New York, *Les voiles de la liberté*, 1989 la Rouen, Tall Ships' Races (Cherbourg, 2005), Saint-Malo (Cinquantenaire, 2006), Toulon, 2007 etc.)

Așa se face că, în aproape 35 ani, nu l-am întâlnit decât de două ori: în 1981, în insulele Caraibe și în 1988, la Atena, în portul Pireu. Însă istoria lui este atât de pasionantă, încât merită să fie povestită.

Construit în 1931, *Sea Cloud* face parte din aceeași generație de corăbii cu pânze ca și *Mircea*, nava școală a României. Ambele nave sunt de tip „barcă”, numai că *Sea Cloud* are o lungime de 102 m și patru catarge, pe când *Mircea* are numai trei catarge și 82 m. *Sea Cloud* a fost construit pentru miliardarul american Edward Francis Hutton și a beneficiat, chiar de la bun început, de un confort și un lux excepțional (puntea în teck masiv, în sălile de baie, căzile sculptate în marmură de Carrara cu robinete din aur masiv, șemineele tot din marmură, lămpile din cristal de Murano, pe pereți oglinzi venețiene și în cabine, mobile de preț).

Chiar de la lansare, *Sea Cloud*, care și-a schimbat numele de zece ori în 73 de ani, a avut o carieră aventuroasă, pentru că deja în anii '30, proprietara navei fiind soția ambasadorului american la Moscova, corabia era instalată în permanență în portul... Leningrad și servea de loc de

Come avrei potuto, quindi, passare per Sorrento senza fermarmi all'hotel *Excelsior*? Per di più, nel frattempo, avevo visto a Montevideo, al teatro Solis, il cartellone della Tournee della *Compagnia Lirica Italiana* del 1901, dove Enrico Caruso cantava sotto la bacchetta di Arturo Toscanini, avendo come collega la celebre soprano romana Hariclea Darclee!

E' stato un momento di emozione profonda! In 26 anni quasi nulla e' cambiato in questo posto! Forse solo la tappezzeria di alcune sale o la luce più discreta oggi di allora! Però la terrazza, coi busti in marmo degli imperatori romani, e' rimasta identica.

Però anche lì mi aspettava una sorpresa!

Guardando in giù verso la falesia, ho scoperto una splendida barca a vela. Il suo profilo mi sembrava familiare! E immediatamente ho riconosciuto il famoso *Sea Cloud*, forse il più bel veliero che io abbia mai visto, anche se conosco quasi tutti quelli che oggi navigano nei mari del mondo. Solo che *Sea Cloud* non ha mai partecipato alle regate organizzate negli ultimi anni, in occasione di qualsivoglia evento marittimo internazionale (la Festa dell'Indipendenza degli Stati Uniti, 1986 a New York, *Les voiles de la liberté*, 1989 a Rouen, Tall Ships' Races (Cherbourg, 2005), Saint-Malo (Cinquantenaire, 2006), Tolone, 2007 etc.).

Cosicché, in quasi 35 anni, l'ho incontrato solo 2 volte: nel 1981, alle isole dei Caraibi e nel 1988 ad Atene, nel porto del Pireo. Però la sua storia e' così appassionante che merita di essere raccontata!

Costruita nel 1931, *Sea Cloud* fa parte della stessa generazione di velieri della *Mircea*, la nave-scuola della Romania. Entrambe sono di tipo «barca», solo che *Sea Cloud* e' lunga 102 metri e ha 4 alberi, quando *Mircea* ha solo 3 alberi e misura 82 metri.

Sea Cloud e' stata costruita per il miliardario americano Edward Francis Hutton e ha beneficiato, fin dall'inizio, di un confort e un lusso eccezionali (ponte in teak massello, nelle sale da bagno vasche scolpite nel marmo di Carrara con rubinetti in oro massiccio, camini sempre in marmo, lampade in cristallo di Murano, alle pareti specchi veneziani e nella cabine mobili pregiati).

Fin dal suo varo la *Sea Cloud*, che ha cambiato nome dieci volte in 73 anni, ha avuto una carriera avventurosa, perché già negli anni '30, essendo che la proprietaria della nave era la moglie dell'ambasciatore americano a Mosca, il veliero era ormeggiato in permanenza nel porto di ... Leningrado e serviva da punto d'incontro per i diplomatici. Un film hollywoodiano del 1943 chiamato *Mission à Moscou* racconta questi eventi.

Quando gli Stati Uniti entrano in guerra, tutti gli yacht privati vengono requisiti dal governo, che decide... di offrirlo al presidente Franklin D. Roosevelt, con la motivazione che si trattava di

reuniune pentru diplomați. Un film hollywoodian din 1943 intitulat *Mission à Moscou* povestește aceste evenimente.

Când Statele Unite intră în război, toate yachturile particulare sunt rechiziționate de guvern, care decide ... să-l ofere președintelui Franklin D. Roosevelt, motivând că este vorba de „un efort de război”. Acesta refuză mai întâi, dar în 1942 acceptă, totuși. Astfel în același an, US Coast Guard îl cumpără cu prețul simbolic de 1 \$ și vinde pânzele, debarcă mobilierul, ba chiar și sculptura de la prova. Însă în 1944, corabia este restituită proprietarei, însoțită fiind de suma de 175 000 de dolari, ca despăgubire, pentru a fi restaurată.

Costul întreținerii devenind exorbitant, vaporul este vândut în 1955 dictatorului Rafael Trujillo, care îl utilizează pentru croazierele familiei, deși în mod oficial el este... sediul Guvernului dominican. Atunci yachtul și-a schimbat numele în *Yate Angelita* după prenumele fiicei sale, dar Trujillo îi instalează și un tunuleț de jucărie, pentru a putea afirma că este vorba de un vas de război, reușind astfel să nu plătească taxele portuare.

În cele din urmă, Rafael Trujillo fiind asasinat în 1961, familia sa fuge cu yachtul spre Europa, însă noul guvern transmite un apel, prin radio, pe când vasul se afla nu departe de Insulele Canare, și echipajul decide să revină în Republica Dominicană. Drept care, numele vasului este din nou schimbat, de această dată în *Patria*.

Atunci Guvernul dominican pune costisitorul yacht în vânzare și, după cinci ani, superba corabie cu pânze găsește un cumpărător, care-l transformă în „volier-charter”. După nenumărate alte peripecii, *Sea Cloud* devine proprietatea unui grup de acționari din Hamburg. Astăzi el dispune de 32 cabine, deci poate imbarca numai 64 pasageri și un echipaj format din 40 persoane. Un adevărat yacht de lux.

Desigur că n-am putut vizita interiorul navei, rezervat exclusiv celor cu mijloace excepționale. Dar în 1988, în portul Pireu, unde *Sea Cloud* era ancorat, am reușit, după multe negocieri, să mă urc pe puntea navei. O altă experiență unică!

Adrian Irvin Rozei

«uno sforzo bellico». Inizialmente lui rifiuta, ma nel 1942 comunque accetta. Cosicche' nello stesso anno, la Guardia Costiera degli USA lo compra al prezzo simbolico di 1 dollaro e vende le vele, smonta il mobilio, persino la scultura della prua. Pero' nel 1944 la nave viene restituita alla sua proprietaria, accompagnata dalla somma di 175.000 dollari come risarcimento per il restauro.

Con il costo della manutenzione divenuto esorbitante, la nave viene venduta nel 1955 al dittatore Rafael Trujillo, che la utilizza per le crociere della famiglia, anche se ufficialmente questa e'... la sede del governo Domenicano. A quel tempo lo yacht ha cambiato il nome in *Yate Angelita* in base al nome di sua figlia, pero' Trujillo installa una specie di torre finta per poter affermare che si trattasse di una nave da guerra, e riuscire cosi' a non pagare le tasse portuali.

Infine Rafael Trujillo viene assassinato nel 1961, e la sua famiglia fugge con lo yacht verso

l'Europa, ma il nuovo governo manda un appello via radio quando la nave si trova vicino alle isole Canarie, e l'equipaggio decide di tornare nella Repubblica Domenicana. Percio' il nome della nave viene di nuovo cambiato in *Patria*.

Allora il Governo dominicano mette in vendita il costoso yacht e dopo 5 anni lo stupendo veliero trova un acquirente, che lo trasforma in «volier-charter». Dopo numerose peripezie, *Sea Cloud* diventa di proprieta' di un gruppo di azionisti di Amburgo. Oggi esso dispone di 32 cabine, quindi puo' portare a bordo solo 64 passeggeri, e ha un equipaggio di 40 persone. Un vero yacht di lusso.

Ovviamente non ho potuto visitare l'interno della nave, riservato esclusivamente a quelli con mezzi eccezionali. Ma nel 1988, nel porto del Pireo dove la *Sea Cloud* era ancorata, sono riuscito, dopo molti negoziati, a salire a bordo della nave. Un'altra esperienza unica!

Famosul Sea Cloud în golful din Sorrento

La famosa Sea Cloud nel golfo di Sorrento

Finocchi al gratin

Ingredienti e dosi (per quattro persone)

4 finocchi corti e grossi
80 grammi di burro
2 pizzichi di sale
1 presa di sale grosso da cucina
2,5 dl di besciamella
50 grammi di parmigiano grattugiato

Utensili

pentola da 3 litri – tegame d'acciaio – tegame di pirofila

Preparazione: (tempo occorrente un'ora circa)

1. Pulite i finocchi eliminando il verde e le prime foglie molto dure; tagliateli a spicchi (quattro o sei secondo la grossezza), o a fette spesse; lavateli e mettetli in acqua bollente salata (1 litro circa con una presa di sale) per circa quindici minuti. Scolateli accuratamente.
2. Mettete a fuoco un tegame con 30 grammi di burro appena sciolto, ponetevi i finocchi e fateli rosolare a fuoco moderato per circa dieci minuti. Aggiungete due pizzichi di sale.
3. Imburrate un tegame di pirofila; versate sul fondo un po' di besciamella; accomodatevi i finocchi, mettendo qua e là dei finocchi di burro. Versate sopra la restante besciamella, spolverate di parmigiano e ponete la pirofila in forno già caldo (180 gradi) per circa quindici minuti, sino a che la superficie sia dorata.

Bue alla moda

Ingredienti e dosi (per quattro persone):

1 chilogrammo di carne di bue
100 grammi di cotenne di maiale

1 piede di vitello
50 grammi di lardo fettine
150 grammi di burro
1 chilogrammo di carote
10 cipolline
2 cipolle
1 mazzolino aromatico (prezzemolo, timolauro, basilico)
1 dl di vino bianco
2 dl di brodo
10 grammi di sale raffinato
1 presa di sale grosso, pepe

Utensili: una casseruola, d'acciaio – un cocotte (casseruola con bordi alti, di porcellana resistente al fuoco) – un tegame

Preparazione: (tempo occorrente: quattro ore circa)

1. Mettete in una casseruola 100 grammi di burro; quando sta per imbiondire, aggiungete le 2 cipolle tagliate a fette e fatele rosolare per cinque minuti, quindi toglietele dal fuoco.
2. Mettete nella casseruola la carne lardellata cioè con le fettine di lardo inserite, aggiungete il mazzolino aromatico; fate dorare a fuoco vivo per dieci minuti; aggiungete sale e pepe.
3. Rompete in due il piede di vitello e mettetelo assieme alle cotenne per qualche minuti nell'acqua bollente salata.
4. Disponete le cotenne sul fondo della cocotte e sopra ponete la carne e il piede di vitello. Coprite il recipiente e riscaldate a fuoco lento per dieci minuti. Ritirate il mazzolino aromatico.
5. Aggiungete il vino bianco e poi il brodo. Coprite la cocotte e lasciate sobbollire del due ore.
6. Tagliate le carote in fette rotonde sottili; insieme alle cipolline, fatele dorare in un tegame con 50 grammi di burro e aggiungetele poi nella cocotte. Continuate la cottura ancora per circa un'ora e mezzo.
7. Sgrassate accuratamente, ritirate le ossa del piede e le cotenne di maiale. Servite.

Bilingvismul este bun pentru creier!

Cercetători științifici din universitățile spaniole din Barcelona și Castellon, în colaborare cu Colegiul universitar din Londra, au publicat un studiu în care demonstrează că structurile profunde ale creierului uman, în regiunile subcorticale, se dezvoltă mult pe măsură ce o persoană învață limbi noi. Cercetătorii au utilizat rezonanța magnetică pentru a obține imagini ale creierului persoanelor bilingve și multilingve, pentru a le compara cu cele ale vorbitorilor unei singure limbi. Studiind diferențele dintre cele două creiere au constatat o expansiune semnificativă a zonelor subcorticale la vorbitorii a două sau mai multe limbi, în timp ce la persoanele care vorbesc o singură limbă, acest fenomen nu are loc. (L.P.J.)

Patru milioane de euro pentru tabloul unui pictor român

Tabloul *The Sunflower in 1937* de Adrian Ghenie a fost vândut în cadrul unei licitații organizate la sediul londonez al celebrei Case Sotheby's cu 3.117.000 de lire sterline (4.030.918 euro), în luna februarie a anului în curs. Este vorba despre un record absolut al unui pictor român contemporan. Adrian Ghenie s-a născut în anul 1977, la Baia Mare, și a studiat artele la Cluj, înainte de a se stabili la Berlin, unde locuiește acum. În 2014 se vorbea deja despre el după ce i se vânduse pânza *The Fake Rothco*, cu 1,77 de milioane de euro, în cadrul unei licitații organizate de aceeași Casă. (L.P.J.)

Grupaj realizat de Dan Comarnescu

„I Romeni e la Grande Guerra”

În primăvara 2016, în Sala de Consiliu din cadrul Primăriei din Rignano Flaminio, a avut loc inaugurarea expoziției fotodocumentare cu titlul „I Romeni e la Grande Guerra / Români și Marele Război”. Evenimentul a fost organizat de Administrația comunală din Rignano Flaminio și Institutul Român de Cultură și Cercetare Umanistică de la Veneția, cărora li s-au alăturat Ambasada României în Republica Italiană și Museo Centrale del Risorgimento - Complesso del Vittoriano, Associazione Pro Loco din Rignano Flaminio, Muzeul Național de Istorie a României, Arhivele Naționale ale României și Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca. Prin această expoziție, organizată în Rignano-Flaminio cu ocazia împlinirii a peste o sută de ani de la declanșarea primului mare conflict mondial, Institutul Român de Cultură și Cercetare Umanistică de la Veneția și Ambasada României din Italia au decis să rememoreze

importanța participării românilor, expunând peste patruzeci de imagini de epocă, printre care se află documente de arhivă, fotografii, ilustrații și articole din presa acelor timpuri. La inaugurare au fost prezenți dl Dan Stoenescu, Ministru delegat pentru Relațiile cu România din afara granițelor, dna Sandra Pralong, Consilier de stat la Administrația Prezidențială – Departamentul pentru Relația cu România din afara granițelor, dna Ana Maria Pătru, Președintele Autorității Electorale Permanente din România, dna Dana Manuela Constantinescu, Ambasadorul României în Republica Italiană și dl Fabio Di Lorenzi, Primarul orașului Rignano Flaminio, alături de Vincenzo Marcorelli, Director pentru Politici Culturale din cadrul Primăriei orașului Rignano Flaminio. *Această manifestare reprezintă o importantă ocazie de integrare și socializare și, mai ales, de promovare și cunoaștere a culturii române în cadrul comunității noastre rignanese, ilustrând, în acest caz, sacrificiul uman al poporului român de-a lungul istoriei*, a spus dl Fabio Di Lorenzi, primarul localității gazdă. (IRCCU Veneția)

E
N
T
O
R
I
S

ASOCIAȚIA ITALIENILOR DIN ROMÂNIA **RO.AS.IT.** STR. LIPSCANI NR. 19, etaj 1, 030031 BUCUREȘTI

TEL.: 0372 772 459; FAX: 021 313 3064

WWW.ROASIT.RO